

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ เป็นการสรุปเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการ ศึกษาทั้งในโรงเรียน และนอกโรงเรียนของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นชาวมอญ ในโรงเรียนวัดบางกระดี่ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัญหา และความต้องการการศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นชาวมอญ ในโรงเรียนวัดบางกระดี่ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีศึกษาเอกสาร และการวิจัยเชิงสำรวจ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การศึกษาเอกสาร เป็นการศึกษาประวัติความเป็นมา วัฒนธรรม ประเพณี และสภาพทั่วไปของชาวมอญ
2. การวิจัยเชิงสำรวจ เป็นการวิจัยภาคสนามเพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของ ชุมชนด้านความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพการศึกษา ปัญหา และ ความต้องการการศึกษาทั้งในโรงเรียน และนอกโรงเรียน โดยวิธีการสังเกต สำรวจ สัมภาษณ์ และบันทึกภาพถ่าย โดยมีขั้นตอนในการวิจัย ดังนี้

2.1 กลุ่มที่ศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 4 กลุ่ม คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นชาวมอญ และกำลังศึกษาในโรงเรียนวัดบางกระดี่ ปีการศึกษา 2529 จำนวน 50 คน ผู้ปกครองนักเรียน 50 คน ครูโรงเรียนวัดบางกระดี่ จำนวน 29 คน และพระสงฆ์วัดบางกระดี่ 10 รูป รวมทั้งสิ้น 139 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

2.2.1 แบบสำรวจสภาพแวดล้อม

2.2.2 การบันทึกภาพถ่าย

2.2.3 แบบสัมภาษณ์มี 4 ฉบับ คือ แบบสัมภาษณ์นักเรียน
แบบสัมภาษณ์ครู แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน
และแบบสัมภาษณ์พระสงฆ์

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือโดยศึกษา และปรับปรุงจากเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ รวมทั้งสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญโดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา และนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบแก้ไข และให้ข้อเสนอแนะทั้งด้านเนื้อหา และสำนวนภาษา จากนั้นจึงนำไปปรับปรุง และนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชาวมอญ ครู ผู้ปกครอง และพระสงฆ์ ในหมู่บ้านบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี จำนวน 35 คน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ต่อไป

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ออกเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ด้วยตนเองพร้อมทั้งผู้ช่วยผู้วิจัยอีก 2 คน ผู้วิจัยได้นำหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัยไปยังศึกษานิเทศก์บางขุนเทียน และเริ่มสัมภาษณ์นักเรียนชาวมอญ ครู ผู้ปกครองนักเรียน และพระสงฆ์ รวมทั้งสำรวจสภาพแวดล้อมชุมชนและในโรงเรียน ตั้งแต่วันที่ 11 มีนาคม 2530 ถึงวันที่ 25 เมษายน 2530

2.4 การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ตามลักษณะของเครื่องมือ กล่าวคือ ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจสภาพทั่วไป นำเสนอในรูปการบรรยายประกอบตาราง และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ตามลักษณะคำตอบ คือ ถ้าลักษณะคำตอบเป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือก และแบบเติมคำในช่องว่าง วิเคราะห์โดยการหาคำรอยละ และนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง แต่ถ้าลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียงเช่นกัน

สรุปผลการวิจัย

ในการสรุปผลการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ผลการวิจัยเอกสาร

ตอนที่ 2 ผลการวิจัยเชิงสำรวจ แบ่งเป็น 4 ตอน คือ

1. สภาพแวดล้อมในชุมชน
2. สภาพแวดล้อมในโรงเรียน
3. สภาพการศึกษาในโรงเรียนและนอกโรงเรียน
4. ปัญหา และความต้องการการศึกษาในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาเอกสาร

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชาวมอญ พอจะสรุปได้ว่า ชาวมอญเป็นชนเผ่ามองโกลอยด์ เดิมตั้งถิ่นฐานอยู่ทางทิศตะวันตกของจีน ต่อมาก็อพยพลงมาตั้งหลักแหล่งอยู่ในดินแดนสุวรรณภูมิ ทางลุ่มแม่น้ำอิรวดีในพม่าปัจจุบัน มอญถูกพม่า รุกรานและทำสงครามโดยผลัดกันแพ้ชนะมาโดยตลอด จนในปี พ.ศ. 2300 มอญก็ตกเป็นส่วนหนึ่งของพม่า และยังไม่มีโอกาสสู้ชาติคืนมาได้ หลังจากถูกรวมเป็นส่วนหนึ่งของพม่าแล้ว มอญได้รับการบีบบังคับจากพม่า ทำให้มอญอพยพเข้ามาในเมืองไทย และจะได้รับการต้อนรับจากกษัตริย์และรัฐบาลไทยเป็นอย่างดี โดยพาไปตั้งหลักแหล่งในที่ที่เหมาะสม ซึ่งบริเวณที่ชาวมอญอาศัยอยู่เป็นกลุ่มใหญ่ คือ นครบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ สำหรับชาวมอญบ้านบางกระเจ็ดนั้น สันนิษฐานว่าอพยพเข้ามาในไทยมากกว่า 100 ปีแล้ว สำหรับนโยบายของรัฐบาลไทยที่มีต่อชาวมอญอพยพนั้น จะให้อยู่รวมกันเป็นหมู่บ้านและตั้งผู้นำขึ้นมาปกครองกันเอง ชาวมอญที่เกิดในเมืองไทยจะได้รับสัญชาติไทย มีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับพลเมืองไทย นอกจากนี้รัฐบาลยังได้อนุญาตให้ใช้ภาษามอญ ประกอบพิธีทางศาสนา วัฒนธรรมประเพณี และดำรงความเชื่อของมอญได้อย่างอิสระ

ปัจจุบันชาวมอญในประเทศไทยมีประมาณ 100,000 คน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ส่วนการแต่งกายนั้น โดยทั่วไปจะแต่งกายแบบไทย แต่คนรุ่นเก่าจะเกล้าผมมวยแบบมอญเพื่อแสดงความเป็นมอญ สำหรับการสร้างบ้านเรือนนั้นมักปลูกบ้านคามริมน้ำและหันหน้าไปทางทิศเหนือ จึงถูกเรียกว่ามอญขวาง ในด้านภาษามอญนั้นมีทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน ภาษามอญจัดอยู่ในตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก ในหมู่บ้านมอญหลายแห่งยังคงใช้ภาษามอญ แม้จะมีภาษาไทยเข้าไปปนบ้างก็ตาม นอกจากนี้ชาวมอญยังได้นำเอาศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนความเชื่อของชาวมอญมาปฏิบัติในการดำเนินชีวิต เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีแห่หางหงส์ ปี่พาทย์มอญ การเล่นสะบ้า และทแยมมอญ ฯลฯ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ในหมู่บ้านมอญบางแห่งได้เริ่มหมดไปแล้ว แต่บางแห่งก็ยังคงรักษาไว้

ตอนที่ 2 ผลการวิจัยเชิงสำรวจ

1. สภาพแวดล้อมในชุมชน

จากการวิจัย พบว่า หมู่บ้านบางกระดี เป็นกลุ่มที่อพยพเข้ามาในไทย เป็นเวลานานแล้ว ปัจจุบันประกอบด้วยหมู่ 2 หมู่ 8 และ 9 แขวงแสมดำ เขต บางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ตั้งอยู่บนพื้นที่ลุ่ม ดินเลน และน้ำเค็ม ประชากรใน หมู่บ้านมีทั้งสิ้น 3,752 คน เป็นชาย 1,882 คน และหญิง 1,870 คน ประชากร เหล่านี้เป็นชาวมอญร้อยละ 80 ชาวบ้านส่วนใหญ่ยังคงดำรงรักษาความเป็นมอญไว้ได้ โดยการพูดภาษามอญในหมู่คนมอญด้วยกัน ส่วนภาษาเขียมนั้นปัจจุบันมีผู้เขียนภาษามอญ ได้น้อยมาก แต่ก็ยังมีความพยายามที่จะรักษาภาษาเขียนไว้ ดังจะเห็นได้จากการสอน หนังสือมอญในบางครอบครัว ในด้านการแต่งกาย ส่วนใหญ่แต่งกายเหมือนคนไทยทั่วไป แต่จะแต่งกายแบบมอญเมื่อมีเทศกาลสำคัญ สำหรับหญิงสูงอายุนั้นนิยมเกล้าผมมวยแบบ มอญ ชุมชนบางกระดีเป็นชุมชนที่สงบ ชาวบ้านมีความสามัคคีกันดี ส่วนการตั้งบ้านเรือน จะอยู่รวมกันเป็นกลุ่มหนาแน่น โดยปลูกบ้านเลียบริมน้ำ มีวัดเป็นศูนย์กลางของหมู่บ้าน สภาพบ้านเรือนทั่วไปเป็นบ้านชั้นเดียว ใต้ถุนโปร่งใช้เป็นที่นั่งเขียจาก หน้าบ้านจะมี ศาลพระภูมิซึ่งแสดงให้เห็นถึงการนับถือผี บ้านส่วนใหญ่อยู่ในสภาพที่ดี และการถือครอง ที่ดินเป็นของตนเอง

ในด้านอาชีพนั้น ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง โดยรับจ้าง เขียจากและทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมใกล้หมู่บ้าน อาชีพที่เพิ่งเกิดขึ้นใหม่คือ การทำนาถุงหรือวังถุงกุลาคำ ส่วนอาชีพค้าขายส่วนใหญ่เป็นการค้าที่กิจการไม่ใหญ่โต สำหรับอาชีพรับราชการมีน้อยมาก ทั้งนี้เพราะสมัยก่อนชาวมอญไม่นิยมส่งบุตรหลานให้ เรียนในระดับสูง ส่วนใหญ่จบ ป.4 แล้วออกมาช่วยผู้ปกครองประกอบอาชีพ สำหรับ ผู้ที่รับราชการนั้นส่วนใหญ่เป็นลูกจ้างของกรุงเทพมหานคร ซึ่งทำหน้าที่รักษาความสะอาด

ทางด้านครอบครัวและสังคมพบว่า ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยว ความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติเป็นไปอย่างแน่นแฟ้น ชาวมอญให้อิสระแก่บุตรหลานใน การเลือกคู่ แต่ไม่นิยมให้สมรสกับญาติใกล้ชิดกันมาก สมัยก่อนนิยมแต่งงานกันเองใน หมู่คนมอญในหมู่บ้าน แต่ปัจจุบันการแต่งงานกับคนนอกหมู่บ้านมีมากขึ้น เพราะการ

คมนาคมและการติดต่อกับภายนอกมีมากขึ้น นอกจากนี้ชาวมอญบางกระที่ส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาพุทธ และมีความเชื่อในเรื่องการนับถือผีควบคู่ไปกับนับถือศาสนา ในหมู่บ้านจะมีการนับถือเจ้าแม่บางกระที่และเจ้าแม่หัวระหาน นอกจากนี้ยังนับถือผีประจำตระกูลตามตระกูลของฝ่ายชาย ในการประกอบพิธีต่าง ๆ จะมีเรื่องผีและวิญญาณเข้าไปเกี่ยวข้องกับค้ายเสมอ บ้านใดมีผีมอญจะมีข้อห้ามต่าง ๆ มากมายเพื่อกันมิให้เกิดการผิดผีซึ่งข้อห้ามเหล่านี้ยังคงปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้เพื่อป้องกันกาผิดผี เพราะเมื่อผิดผีจะถูกผีลงโทษให้มือนเป็นไปต่าง ๆ นานา จะต้องทำพิธีรำผีซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก ประเพณีที่ถือว่าสำคัญของชาวมอญบางกระที่ คือ ประเพณีสงกรานต์ นอกจากนี้ยังมีการละเล่นสะบ้า ทแถมมอญ และตักบาตรน้ำผึ้งในเทศกาลออกพรรษา

ด้านสาธารณสุขโลกและสุขภาพอนามัยพบว่า ทุกครัวเรือนมีไฟฟ้าใช้ แต่ยังไม่มึน้ำประปา ชาวบ้านใช้น้ำจืดที่เทศบาลและเรือบรรทุกน้ำนำมาขายในหมู่บ้าน ในหมู่บ้านมีสถานีอนามัย 1 แห่งและเจ้าหน้าที่ 1 คน คอยให้คำปรึกษาเกี่ยวกับอนามัยและให้การรักษาเล็ก ๆ น้อย ๆ ส่วนใหญ่ชาวบ้านจะเป็นโรคทางเดินหายใจส่วนบน เช่น หวัด

ทางด้านการศึกษาพบว่า ในหมู่บ้านมีโรงเรียน 1 แห่ง คือโรงเรียนวัดบางกระที่ สังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดปานกลาง ชาวมอญนิยมส่งบุตรหลานเรียนในโรงเรียนนี้ เมื่อจบประถมศึกษาแล้วจะเข้าเรียนต่อในโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภช(บางขุนเทียน) ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากหมู่บ้านนัก ส่วนการรับความรู้ของชาวมอญนั้น มีหน่วยงานหลายหน่วยมาให้ความรู้ เช่น สำนักสวัสดิการสังคม เข้ามาจัดกิจกรรมและอบรมวิชาชีพแก่ประชาชน และเยาวชน เช่น การอบรมวิชาชีพ ตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี อบรมศิลปะป้องกันตัว สนับสนุนด้านกีฬาและนันทนาการ สำหรับหน่วยงานอนามัยได้ให้ความรู้เรื่องโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ เกษตรอำเภอลำปางเข้ามาให้คำแนะนำในการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ และหน่วยงานการศึกษานอกโรงเรียนได้เข้าไปดำเนินการเกี่ยวกับโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ สำหรับปัญหาในการเข้าไปให้ความรู้ นั้น พบว่า เมื่อเข้าไปให้ความรู้ แรก ๆ ชาวมอญจะสนใจ แต่เมื่อนาน ๆ ไปจะเบื่อ นอกจากหน่วยงานของรัฐแล้ว ในด้านการศึกษาแบบไม่เป็นทางการพบว่า มีการสอนภาษามอญ โดยเฉพาะภาษาเขียนที่บ้าน แต่ไม่แพร่หลายนัก ส่วนการสอนภาษามอญที่วัด

นั้น มีเป็นบางปี สำหรับค่านิยมในการเรียนในอดีต ผู้ปกครองไม่นิยมส่งบุตรหลานให้เรียนในระดับสูง ส่วนใหญ่จบเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แล้วออกมาช่วยผู้ปกครองประกอบอาชีพ มีผลทำให้ชาวมอญประกอบอาชีพรับราชการน้อย แต่ปัจจุบันชาวมอญได้เห็นความสำคัญของการศึกษา และส่งบุตรหลานเรียนในระดับมัธยมศึกษามากขึ้น แต่การเรียนในระดับอุดมศึกษายังมีน้อยมาก

2. สภาพแวดล้อมในโรงเรียน

โรงเรียนวัดบางกระดี่ ตั้งอยู่ในหมู่ 8 แขวงสามก่า เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร เริ่มก่อตั้งครั้งแรกที่วัดบางกระดี่ มีครู 2 คน และนักเรียน 60 คน ต่อมา ย้ายมาตั้งอยู่ที่ปัจจุบันที่ติดกับวัด สภาพทั่วไปของโรงเรียนอยู่ในสภาพที่ดี มีสาธารณูปโภคพร้อมเพียง มีครูถึง 32 คน ครูส่วนใหญ่มีเชื้อสายไทย สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี และพักอาศัยอยู่นอกหมู่บ้าน ส่วนครูเชื้อสายมอญมีเพียง 3 คน สำหรับนักเรียนมีทั้งสิ้น 728 คน ร้อยละ 80 เป็นนักเรียนชาวมอญ โรงเรียนเปิดสอนในระดับประถมศึกษาปีที่ 1- 6 อัตราส่วนครูต่อนักเรียน คือ 1 : 25 สำหรับหลักสูตรที่ใช้ในโรงเรียนคือ หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521

3. สภาพการศึกษาในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

3.1 สภาพการศึกษาในโรงเรียน ในทางราชการถือว่า เนื่องจากชาวมอญเป็นผู้ถือสัญชาติไทย เพื่อรักษาความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หรือเพื่อเอกภาพทางการศึกษา จึงให้ชาวมอญเข้ารับการศึกษาแบบทางการเช่นเดียวกับคนไทยอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัย พอสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1) เป้าหมายในการจัดการศึกษา นโยบายหนึ่งในการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร คือ การจัดการศึกษาเพื่อให้นักเรียนมีความรู้คู่คุณธรรม สำหรับโรงเรียนวัดบางกระดี่ จะเน้นในเรื่องระเบียบวินัยเป็นพื้นฐาน เพื่อนำไปสู่การมีความรู้ และคุณธรรม ส่วนเป้าหมายในการส่งเสริมความรู้ นั้น โรงเรียนต้องการให้นักเรียนมีความรู้ในวิชาสามัญเพื่อการศึกษาต่อ ไม่มีครูท่านใดต้องการเน้นความรู้ด้านวัฒนธรรมประเพณีมอญ สำหรับวิธีการที่ครูใช้ส่งเสริมเป้าหมาย คือ การจัดให้มีการสอนพิเศษนอกเวลาเรียน นอกจากนี้ยังได้รับนโยบายจากเขตบางขุนเทียนให้เปิดสอนชั้นเด็กเล็ก เพื่อเตรียมความพร้อมแก่เด็กชาวมอญก่อนถึงวัยเรียน

2) การจัดการเรียนการสอน โดยทั่วไปแล้วครูเน้นในเรื่อง การปลูกฝังให้นักเรียนเป็นผู้มีระเบียบวินัย เนื้อหาที่ครูสอนคือหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ส่วนการดัดแปลงหลักสูตรส่วนกลางมาปรับให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น ครูส่วนใหญ่เห็นว่าไม่จำเป็น โดยเฉพาะการสอนเนื้อหาเพิ่มเติมในกลุ่มวิชาทักษะ และ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยในส่วนที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมมอญ ครูจะดัดแปลงหลักสูตร ในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพเท่านั้น สำหรับวิธีการสอน พบว่า ครูสอนโดยวิธีการ ชักถามนักเรียนเป็นส่วนใหญ่ ส่วนการสอนโดยการเชิญบุคคลภายนอกมาให้ความรู้และ การพานักเรียนไปทัศนศึกษามีน้อย ในด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมประเพณีของชาวมอญ นั้น โรงเรียนไม่ค่อยได้จัดส่งเสริม ส่วนที่ส่งเสริมบ้างนั้นส่วนใหญ่เป็นเรื่องประเพณี ทางศาสนาทั่วไป

3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและโอกาสในการศึกษาต่อ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นชาวมอญในโรงเรียน วัดบางกระดี่ ปีการศึกษา 2529 นั้น ส่วนใหญ่จะสูงกว่าเกณฑ์ของเขตบางขุนเทียนที่ ตั้งไว้ กล่าวคือ เมื่อมองในภาพรวม นักเรียนสามารถเรียนได้ผ่านทุกกลุ่มวิชา และ ในแต่ละกลุ่มวิชา เมื่อเปรียบเทียบกับนักเรียนในเขตบางขุนเทียนทั้งหมดแล้ว พบว่า นักเรียนชาวมอญจะผ่านสมรรถภาพการเรียนรู้สูงกว่า อย่างไรก็ตาม ในด้านการเรียน ต่อ พบว่า นักเรียนทั้งโรงเรียนเรียนต่อเพียงร้อยละ 60.20 ซึ่งสูงกว่าปีการศึกษา 2528 แต่ยังคงต่ำกว่าเขตบางขุนเทียน สำหรับเหตุผลในการเรียนต่อของนักเรียนนั้น ส่วนใหญ่อยากมีความรู้ ส่วนผู้ปกครองต้องการให้บุตรหลานเรียนต่อเพราะอยากให้ ใช้งานดี ๆ ทำ จะได้ไม่ลำบากเหมือนตน และเห็นว่าบุตรหลานยังเด็กไม่รู้จะให้ทำอะไร ส่วนการเลือกโปรแกรมการเรียนต่อของนักเรียนนั้นส่วนใหญ่จะเลือกเรียนต่อโปรแกรม ภาษา-คณิต และเป็นผู้ตัดสินใจในการเลือกเรียนเอง ส่วนเหตุผลของนักเรียนที่ไม่ เรียนต่อ นั้น เป็นเพราะผู้ปกครองไม่สนับสนุน เนื่องจากเศรษฐกิจไม่ดี

4) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาในโรงเรียน จากการวิจัย พบว่า ครูส่วนใหญ่เห็นว่า หลักสูตรปัจจุบันเหมาะสมกับนักเรียนชาวมอญในแง่ที่เด็กจะ ได้เรียนเหมือนกันทั่วประเทศ และเพื่อเอกภาพทางการศึกษา มีครูเพียงส่วนน้อยที่ เห็นว่ายังไม่เหมาะสมในแง่ของเนื้อหาวิชาในหลักสูตรมีมากเกินไปและยาก ทำให้เด็ก

รับความรู้ไม่ไหว และครูสอนไม่ทัน สำหรับค่านิยมในเรื่องการศึกษาของผู้ปกครองนั้น ส่วนใหญ่เห็นว่า การเรียนต่อมัธยมศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเด็กจะได้มีงานดี ๆ ทำ ซึ่งทัศนคติที่มีต่อการเรียนและมีงานทำนั้น พบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่อยากให้บุตรหลานเรียนในระดับปานกลางหรือมัธยมศึกษา แล้วสามารถหางานทำได้ แม้รายได้ไม่มากนัก

3.2 สภาพการศึกษานอกโรงเรียน สำหรับการศึกษานอกโรงเรียนของชาวมอญหมู่บ้านบางกระดั้น จากผลการวิจัย พบว่า มีสถาบันในสังคมที่ให้ความรู้แก่เด็กชาวมอญหลายสถาบันด้วยกัน เช่น สถาบันครอบครัว ศาสนา ชุมชน สมาคมไทย-รามัญ และสื่อมวลชน แต่สถาบันที่มีบทบาทในการถ่ายทอดเอกลักษณ์ความเป็นมอญแก่นักเรียน คือ ครอบครัว ศาสนา ชุมชนและสมาคมไทยรามัญ ซึ่งสถาบันครอบครัวจะมีบทบาทมากในเรื่องการถ่ายทอดภาษาและความเชื่อ สำหรับสถาบันสื่อมวลชนจะมีบทบาทตรงข้ามกัน คือ เป็นสถาบันที่ส่งเสริมการปรับตัวของชาวมอญให้เข้ากับสังคมใหญ่ อย่างไรก็ตาม การที่ชาวมอญมีลักษณะความสัมพันธ์ในครอบครัวอย่างแน่นแฟ้น จึงมีผลทำให้มีบทบาทมากในการถ่ายทอดความรู้ไม่ว่าจะเป็นทางด้านภาษา วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อ จริยธรรม ตลอดจนอาชีพ โดยผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ในด้านภาษา พบว่า ในครอบครัวมีบทบาทในการถ่ายทอดภาษาพูดมากกว่าคือ ผู้ปกครองจะพูดภาษามอญกับนักเรียนเมื่ออยู่ในบ้าน ส่วนภาษาเขียนนั้น ในครอบครัวมีการอนุรักษ์ไว้น้อยมาก มีเพียงส่วนน้อยที่ยังคงสอนภาษาเขียนแก่บุตรหลาน สำหรับสถาบันศาสนาก็มีส่วนในการถ่ายทอดภาษาเช่นเดียวกัน คือ พระจะสวดบาลีสำนะมอญ และเทศนาเป็นภาษามอญ ให้นักเรียนที่ไปประกอบพิธีทางศาสนาฟัง ในเรื่องการสอนภาษาเขียนในวัดนั้น บางปีพระที่มีความรู้จะสอนการอ่านเขียนภาษามอญให้แก่ศิษย์วัด และพระบวชใหม่ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้ชาย ส่วนผู้หญิงนั้นมีโอกาสเรียนน้อย

ด้านวัฒนธรรมประเพณี พบว่า ครอบครัว ชุมชน และวัด รวมทั้งสมาคมไทยรามัญ มีส่วนในการถ่ายทอดวัฒนธรรมประเพณีมอญเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะชุมชนและสมาคมไทยรามัญ นักเรียนจะเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ของมอญจาก การร่วมพิธีกรรมทางศาสนา ประเพณีในท้องถิ่น หรือประเพณีที่สมาคมไทยรามัญจัดขึ้น เช่น ประเพณีสงกรานต์ นอกจากนี้ยังมีการถ่ายทอดการเล่นพื้นบ้าน เช่น สะบ้า

ทแถมมอญ แก่บุตรหลาน ซึ่งการเล่นเหล่านี้ในหมู่บ้านมอญอื่นแทบจะเริ่มหมดไปแล้ว แต่หมู่บ้านบางกระดี่ยังคงรักษาไว้ได้

สำหรับการแต่งกายแบบมอญนั้น สถาบันครอบครัวมีส่วนในการอบรมบุตรหลานให้ยึดมั่นในการดำรงความเป็นมอญวิธีหนึ่ง คือ การแต่งกายแบบมอญ ในเทศกาลสำคัญหรืองานบุญต่าง ๆ เด็กชาวมอญจะเรียนรู้โดยการเลียนแบบครอบครัว กล่าวคือ ครอบครัวจะกระทำตนเป็นแบบอย่างและจัดหาเครื่องแต่งกายแบบมอญให้แก่บุตรหลาน ซึ่งจะพบว่า การแต่งกายแบบมอญของเด็กในเทศกาลต่าง ๆ นั้น แม้บางครั้งจะไม่ถูกแบบแผนดั้งเดิมของมอญแท้ แต่ก็มีสไบและผ้าคล้องคออันแสดงถึงสัญลักษณ์ของความเป็นมอญ

ในด้านศาสนาและความเชื่อ พบว่า เด็กชาวมอญทุกคนนับถือศาสนาพุทธตามบิดามารดา ควบคู่ไปกับการนับถือผีบรรพบุรุษ ซึ่งครอบครัวจะยังคงถ่ายทอดมาก โดยเฉพาะความเชื่อเรื่องการห้ามเล่นตุ๊กตาที่ประดิษฐ์เป็นรูปคน นอกจากนี้ความเชื่ออื่น ๆ เช่น การห้ามคนท้องที่มีต้นตอผีตระกูลเดียวกันมานั่งหิงเสาเอก ฝาเรือน หรือมานอนบนบ้านที่มีผีมอญ ห้ามสามีภรรยาคู่อื่นมานอนร่วมกัยในบ้านที่มีผีมอญ และเป็นที่น่าสังเกตว่า ความเชื่อในการรับสืบทอดรักษาผีบรรพบุรุษนั้น ชาวมอญบางกระดี่จะให้ ความสำคัญแก่บุตรชายคนเล็ก แต่จากการศึกษาเอกสารพบว่า ชาวมอญถิ่นอื่น ให้ ความสำคัญแก่บุตรชายคนโตเป็นผู้รับสืบทอดผีบรรพบุรุษ

ในด้านจริยธรรม ครอบครัวและวัดมีส่วนอย่างมากในการปลูกฝังจริยธรรมหรือการประพฤติตนเป็นคนดี โดยเฉพาะวัดมีบทบาทมากในการอบรมในเรื่องความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเมตตากรุณา สอนให้เด็กรู้จักบาปบุญคุณโทษ ดังจะเห็นได้จาก การที่ชาวมอญไม่นิยมการฆ่าสัตว์เป็นอาหาร เพราะถือว่าการฆ่าสัตว์เป็นเรื่องบาป และจะส่งผลไปยังชาติหน้า ซึ่งความเชื่อเหล่านี้ชาวมอญในถิ่นอื่นก็เชื่อเช่นกัน ส่วนครอบครัวนั้นอบรมในเรื่องความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่น้อยกว่าเรื่องอื่น โดยเฉพาะการเอื้อเฟื้อในเรื่องที่อยู่อาศัย

ในการถ่ายทอดความรู้ด้านอาชีพ สถาบันครอบครัวมีบทบาท

โดยตรงในการถ่ายทอดอาชีพเข็บบจาก เด็กชาวมอญจะคลุกคลีกับกองจากตั้งแต่เด็ก ดังนั้นจึงได้เห็นวิธีการจากครอบครัว จึงสามารถเข็บบจากช่วยผู้ปกครองได้

4. ปัญหาและความต้องการการศึกษาในและนอกโรงเรียน

4.1 ปัญหาการศึกษาในโรงเรียน พบว่ามีปัญหาในเรื่องต่อไปนี้

1) ปัญหาในการจัดการศึกษา พบว่า ในด้านเป้าหมายและนโยบายนั้นครูเห็นว่า การปฏิบัติให้บรรลุตามเป้าหมายการศึกษาในปัจจุบันเป็นปัญหาระดับปานกลาง ส่วนปัญหาด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน พบว่า เนื้อหาที่สอนมีมากเกินไปทำให้สอนไม่ทันเป็นปัญหาสูงกว่าเรื่องอื่น สำหรับปัญหาในการเรียนกลุ่มวิชาต่าง ๆ นักเรียนเห็นว่า เป็นปัญหาระดับปานกลาง แต่กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เป็นปัญหาน้อยที่สุด

2) ปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ส่วนใหญ่ไม่ค่อยเป็นปัญหามากนัก กล่าวคือ ครูเห็นว่า นักเรียนขาดความรับผิดชอบ ส่วนนักเรียนเห็นว่าครูไม่ค่อยเอาใจใส่และเป็นกันเองกับนักเรียน ส่วนปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้ปกครอง ส่วนใหญ่เป็นปัญหาระดับน้อย แต่เรื่องการลงโทษนักเรียนของครูเป็นปัญหาสูงกว่าเรื่องอื่น สำหรับปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ส่วนใหญ่เป็นปัญหาระดับปานกลาง ในเรื่องผู้ปกครองต้องทำงานทำให้ไม่มีเวลาให้คำปรึกษาเรื่องการเรียนแก่นักเรียน ส่วนผู้ปกครองเห็นว่า นักเรียนไม่เคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของตน ส่วนปัญหาระหว่างนักเรียน พบว่า การคบเพื่อนเชื่อสาอื่นเป็นปัญหาสูงกว่าเรื่องอื่น สำหรับปัญหาระหว่างครูนั้น การให้ความร่วมมือกับผู้บริหารเป็นปัญหาสูงกว่าเรื่องอื่น

3) ปัญหาด้านความเป็นอยู่และวัฒนธรรมประเพณี ส่วนใหญ่เป็นปัญหาระดับปานกลาง แต่เรื่องปัญหาการใช้ภาษามอญของนักเรียนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำเป็นปัญหามากกว่าเรื่องอื่น

4.2 ความต้องการการศึกษาในโรงเรียน

1) ความต้องการด้านเนื้อหาวิชา พบว่า นักเรียนต้องการให้เน้นสอนในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในระดับมาก ส่วนความต้องการให้ครู

สอนเนื้อหาเพิ่มเติมในเรื่องที่เกี่ยวกับชาวมอญนั้น ในกลุ่มวิชาทักษะนักเรียนต้องการให้สอนเรื่องนิทานพื้นบ้านมอญ ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต นักเรียนต้องการให้สอนเรื่องโรคติดต่อที่เป็นกันมากในท้องถิ่นในระดับมาก และต้องการให้สอนเรื่องสัตว์ส่วนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยต้องการให้สอนศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ และขนบธรรมเนียมประเพณีมอญ และการละเล่นพื้นบ้านมอญในระดับปานกลาง ส่วนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพต้องการให้สอนทุกเรื่องในระดับปานกลาง แต่ต้องการให้สอนเรื่องการทำนายน้อยกว่าเรื่องอื่น

2) ความต้องการด้านกิจกรรมการสอน นักเรียนต้องการให้สอนทุกวิธีในระดับปานกลาง แต่ต้องการให้สอนโดยการเชิญบุคคลภายนอกมาให้ความรู้มากกว่าวิธีอื่น และต้องการให้ครูสอนโดยวิธีซักถามมากกว่าวิธีอื่น

4.3 ปัญหาการศึกษาออกโรงเรียน แต่ละสถาบันพบปัญหาดังนี้

1) ปัญหาของสถาบันครอบครัว พบว่า ไม่เป็นปัญหามากนัก แต่เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย พบว่า นักเรียนมีปัญหาในเรื่องผู้ปกครองไม่มีเวลาในการอบรมสั่งสอนหรือใกล้ชิดกับนักเรียนเนื่องจากมีภารกิจมากมาย ส่วนผู้ปกครองจะมองปัญหาในครอบครัวเป็นปัญหาระดับน้อย และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย พบว่า ปัญหาบุตรหลานไม่เชื่อฟังเป็นปัญหาสูงกว่าเรื่องอื่น ส่วนปัญหาสิ่งที่ครูสอนขัดกับสิ่งที่ทางบ้านสอนนั้น เป็นปัญหาน้อยกว่าเรื่องอื่น

2) ปัญหาของสถาบันศาสนา โดยภาพรวมแล้วเป็นปัญหาระดับปานกลาง แต่ปัญหาพระสงฆ์มีข้อจำกัดที่สอนได้แต่เด็กชาย ไม่เหมาะสมที่จะสอนเด็กหญิงเป็นปัญหาสูงกว่าเรื่องอื่น รองลงมาได้แก่ พระสงฆ์ไม่มีความรู้ทางเทคนิคการสอน ทำให้การสอนนั้นได้ผลไม่สมบูรณ์ และปัญหาเด็กเห็นว่าสิ่งที่พระสงฆ์สอนหรือเทศน์ให้ฟังเป็นเรื่องน่าเบื่อ สำหรับปัญหาการสอนหนังสือมอญในวัดนั้นเป็นเพราะเด็กให้ความสำคัญกับภาษามอญน้อยลง

3) ปัญหาของสมาคมไทยรามัญ พบว่า มีปัญหาคือ ไม่มีผู้ดำเนินการอย่างจริงจัง เพราะผู้ดำเนินการมีภารกิจมากมาย

4) ปัญหาของสถาบันสื่อมวลชน ส่วนใหญ่เป็นปัญหาระดับน้อย

4.4 ความต้องการการศึกษานอกโรงเรียน

- 1) ความต้องการด้านการปรับปรุงคุณภาพชีวิต พบว่า ทั้งนักเรียนและผู้ปกครองต้องการความรู้ด้านการรักษาสุขภาพอนามัยมากกว่าเรื่องอื่น
- 2) ความต้องการด้านอาชีพ ทั้งผู้ปกครองและนักเรียนต้องการให้มีความรู้ด้านอุตสาหกรรมมากกว่าอาชีพอื่น ส่วนความรู้ด้านการทำนา ทำสวนทำไร่ เลี้ยงสัตว์ ผู้ปกครองต้องการให้มีความรู้ในระดับน้อย
- 3) ความต้องการด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีมอญ พบว่า ทั้งนักเรียนและผู้ปกครองต้องการให้รักษาวัฒนธรรมประเพณีมอญไว้ โดยนักเรียนต้องการให้รักษาประเพณีสงกรานต์และประเพณีเข้าและออกพรรษาไว้ในระดับมาก ส่วนความเชื่อเรื่องการนับถือผีนั้น นักเรียนต้องการให้รักษาไว้ในระดับน้อยกว่าเรื่องอื่น ในขณะที่ผู้ปกครองต้องการให้รักษาประเพณีรำผีไว้น้อยกว่าเรื่องอื่น

การอภิปรายผลการวิจัย

จากข้อค้นพบการวิจัยเรื่อง "สภาพการจัดการศึกษา ปัญหา และความต้องการการศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชวามอญ ในโรงเรียนวัดบางกระดี่ พบว่ามีประเด็นที่สำคัญควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. สภาพทั่วไปของชุมชน ชวามอญในหมู่บ้านบางกระดี่เป็นกลุ่มชนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมานาน และยังคงยึดถือปฏิบัติวัฒนธรรมประเพณีเดิมของคนที่แตกต่างกันไปจากไทยบ้าง เช่น ในเรื่องภาษา ความเชื่อ ประเพณี ถึงแม้จะมีความเจริญต่างๆ ของสื่อมวลชน และหน่วยงานต่างๆ ของรัฐเข้าไปเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคม แต่ชวามอญบางกระดี่ยังคงดำรงรักษาเอกลักษณ์ของความเป็นมอญในบางส่วนไว้ได้ ถึงแม้ว่าในบางเรื่องจะไม่ถูกต้องตามแบบฉบับของมอญแท้ แต่ก็ยังคงมีเค้าเดิมแห่งความเป็นมอญอยู่ ซึ่งเอกลักษณ์แห่งความเป็นมอญนี้ ได้แก่ ภาษา ถึงแม้สื่อมวลชนจะแพร่หลายในหมู่บ้าน ประชาชนได้รับฟัง ได้ชมในสิ่งที่เสนอเป็นภาษาไทย แต่ชวามอญก็ยังคงพูดภาษามอญกันในชีวิตประจำวัน แม้จะมีภาษาไทยเข้าไปปะปนบ้างก็ตาม การที่สื่อมวลชนเข้าไปมีผลทำให้ชวามอญสามารถพูดได้สองภาษา คือ ภาษามอญ และภาษาไทย เมื่อพูดคุยกับคนแปลกหน้า พวกเขาจึงสามารถใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้ ในด้านภาษาเขียนนั้นยังมีบ้างเล็กน้อย

ในด้านกาารแต่งกาย ยังคงมีการนำเอาลักษณะการแต่งกายแบบมอญมาใช้ แม้ปัจจุบันจะไม่เหมือนเดิมแต่ก็มีความคล้ายอยู่บ้าง เช่น การใช้สไบ และผ้าคล้องคอ สำหรับหญิงสูงอายุจะเกล้าผมมวยแบบมอญแสดงให้เห็นถึงสัญลักษณ์ความเป็นมอญ ส่วนความเชื่อนั้นยังคงดำรงความเชื่อแบบมอญอยู่มาก เช่น ความเชื่อในเรื่องการนับถือผี และยึดมั่นในข้อห้ามเพื่อมิให้เกิดการผิดผี นอกจากนี้ถ้าเกิดการผิดผียังมีการทำพิธีรำผี ซึ่งการรำผีนี้ในหมู่บ้านมอญอื่น ๆ แทบจะหมดไปแล้ว สำหรับด้านศิลปะและการละเล่นของมอญ ในหมู่บ้านบางกระดี่ยังคงมีวงปี่พาทย์มอญ และวงทแถมมอญ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ นับวันจะสูญหายไป ในหมู่บ้านมอญบางหมู่บ้าน นอกจากนี้ยังมีการเล่นสะบ้า ซึ่งผู้เล่นจะมีตั้งแต่หนุ่มสาวจนถึงคนสูงอายุ และที่สำคัญคือ การดำรงรักษาประเพณีสงกรานต์อันถือว่าเป็นประเพณีสำคัญมากของชาวมอญ การที่ชาวมอญบางกระดี่สามารถดำรงรักษาเอกลักษณ์ความเป็นมอญไว้ได้ เนื่องมาจากสาเหตุต่อไปนี้

1.1 มีความร่วมมือสามัคคีกันดีในหมู่บ้านมอญ และเชื่อผู้นำ ไม่ว่าจะทำอะไรจะมาช่วยกันอย่างพร้อมเพรียง ญาติจากการทำงานที่ผู้วิจัยเข้าไปศึกษาวัฒนธรรมประเพณีในช่วงสงกรานต์ พบว่า ผู้นำประชุมลูกบ้านเพียงวันเดียวก็สามารถช่วยกันจัดงานและการละเล่นในวันสงกรานต์ได้อย่างใหญ่โต นอกจากนี้เมื่อสมาคมไทยรามัญจัดกิจกรรมประจำปี ชาวมอญในหมู่บ้านจะไปช่วยกันอย่างแข็งขัน

1.2 การยังคงมีความยึดมั่นและสำนึกในความเป็นมอญ จะรู้ได้จาก การที่ไม่นิยมพูดภาษาอื่นแทนภาษามอญกับคนมอญด้วยกัน และมีความพยายามที่จะฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมมอญอยู่มาก เช่น การพยายามสอนภาษามอญให้แก่บุตรหลานโดยเฉพาะภาษาเขียน ซึ่งในบางปีจะสอนในวัดบางกระดี่ นอกจากนี้ยังมีการถ่ายทอดการเล่นทแถมมอญให้แก่บุตรหลาน และจากการสังเกตในการเล่นทแถมมอญ พบว่า ในฉากของวงทแถมมอญจะมีรูปหงส์บิน ซึ่งหงส์นั้นถือว่าเป็นสัตว์ประจำชาติมอญ และเจดีย์ชเวดากองอันเป็นที่นับถือของชาวมอญ ปรากฏอยู่ในฉากด้วย

1.3 การที่คนมอญในหมู่บ้านเดียวกันแต่งงานกันเอง ทำให้เกิดระบบเครือญาติที่แน่นแฟ้น และทำให้ความเป็นมอญเข้มข้มขึ้น วัฒนธรรมประเพณีของคนไทยจึงเข้ามาแทรกและปะปนยาก ตรงกันข้ามชาวไทยเชื้อสายอื่นที่เข้ามาแต่งงานกับคนมอญในหมู่บ้านหรือคนนอกหมู่บ้านที่มาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านจะรับเอาวัฒนธรรมประเพณีมอญไว้ใช้

ด้วย โดยเฉพาะในเรื่องภาษาพูด

1.4 ลักษณะหมู่บ้านก่อนที่รัฐบาลจะตัดถนนสายธนบุรี-ปากท่อผ่าน เป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่โดดเดี่ยว และการคมนาคมไม่สะดวก ทำให้มีลักษณะคล้ายสังคมปิด การรับวัฒนธรรมกลางจากสื่อมวลชนเป็นไปอย่างล่าช้าหรือความเจริญเข้าถึงได้น้อย ทำให้แบบแผนในการดำเนินชีวิตของชาวมอญบางกระดี่เป็นแบบดั้งเดิม ประกอบกับ สภาพทางเศรษฐกิจขณะนั้นส่วนใหญ่ค่อนข้างยากจน จึงทำให้ขาดการติดต่อกับโลกภายนอก

สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งที่ทำให้ปัจจุบัน ชาวมอญบางกระดี่ยังคงเอกลักษณ์ความเป็นมอญในบางส่วนไว้ได้ อย่างไรก็ตาม แนวโน้มในอนาคตอาจเปลี่ยนแปลง ในช่วงบุตรหลาน กล่าวคือ จะมีการเปลี่ยนแปลงหรือเกิดการกลืนกลายเข้ากับสังคมใหญ่ ทำให้เอกลักษณ์ความเป็นมอญลดน้อยลงจากปัจจุบัน ดังเช่น วราคม ที่สุเกะ¹ กล่าวว่า กลุ่มเชื้อชาติถูกผสมกลมกลืนหรือถูกกลืนกลายโดยวัฒนธรรมของกลุ่มสังคมใหม่ที่ตนเข้าไป อยู่โดยการสมรสกันระหว่างกลุ่มเชื้อชาติที่ต่างกัน และการให้การศึกษา สำหรับประการ แรก จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันชาวมอญบางกระดี่ได้ออกไปทำงานนอกหมู่บ้าน ได้พบปะกับ คนภายนอก และสมรสกับคนเชื้อสายอื่น ทำให้เกิดการรับวัฒนธรรมจากภายนอกมีมากขึ้น ในด้านการศึกษา จะพบว่าการศึกษาในโรงเรียนมีส่วนช่วยในการผสมกลมกลืนมากกว่า การรักษาวินัยวัฒนธรรมเดิมของมอญ โรงเรียนจะเน้นการให้ความรู้ทางวิชาการ แต่ไม่เน้น ในด้านอนุรักษวัฒนธรรมมอญเลย นอกจากนี้ ในโรงเรียนวัดบางกระดี่ มีครูเชื้อสาย ไทยถึง 29 คน มีครูเชื้อสายมอญเพียง 3 คน ดังนั้นสิ่งต่าง ๆ ที่ครูถ่ายทอดจึงเป็น เรื่องของวัฒนธรรมรวมมากกว่าวัฒนธรรมประเพณีมอญ เหตุผลอีกประการหนึ่งที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของสังคมมอญบางกระดี่ คือ การที่หมู่บ้านมีการคมนาคมสะดวกขึ้น การติดต่อกับภายนอกมีมากขึ้น มีผลทำให้การรับวัฒนธรรมจากภายนอกมีมากขึ้น เช่นกัน ดังที่ สุพัตรา สุภาพ²กล่าวว่า สังคมใดมีการคมนาคมที่เจริญและทันสมัย มักเป็นศูนย์กลาง

¹ วราคม ที่สุเกะ, สังคมวิทยาสำหรับผู้เริ่มเรียน, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ มิตรสยาม, 2527), หน้า 170-171.

² สุพัตรา สุภาพ, สังคมวิทยา, (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2525), หน้า 133.

ของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เด็กมอญบางกระดี่เริ่มเข้ารับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนนอกหมู่บ้านมากขึ้น ทำให้ได้พบเห็นสิ่งที่แปลกแตกต่างจากสังคมและวัฒนธรรมเดิมของตน ซึ่งอาจนำมาคิดแปลงให้เข้ากับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของตน นอกจากนี้ การได้รับสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ก็เป็นปัจจัยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงสังคมชาวมอญ ให้ปรับตัวเข้ากับสังคมใหญ่โดยการเลียนแบบ ดังเช่น วัชรา คลายนาทร³ กล่าวว่า สื่อมวลชนต่าง ๆ มีอิทธิพลที่จะกระทำใ้บุคคลเรียนรู้หรือลอกเลียนพฤติกรรมตามบรรทัดฐานของกลุ่มคนเหล่านั้น เช่น การที่เด็กลอกเลียนพฤติกรรมของผู้แสดงภาพยนตร์และโทรทัศน์ เป็นต้น สื่อมวลชนเหล่านั้นช่วยให้บุคคลได้เรียนรู้สถานภาพและบทบาท รวมทั้งทำหน้าที่ ถ่ายทอดวิถีการดำรงชีวิตในสถานภาพและบทบาทต่าง ๆ ทางสังคมไปสู่สมาชิก และทำให้ บุคคลสามารถปรับตัวเข้ากับ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้อย่างเหมาะสม ในปัจจุบัน การรับความรู้ทางสื่อมวลชนของชาวมอญบางกระดี่เป็นไปอย่างสะดวก แทบทุกบ้านมีวิทยุ ฟัง และมีโทรทัศน์ดู ชาวมอญบางกระดี่จึงได้รับความรู้จากสื่อมวลชนซึ่งเสนอสิ่งที่เป็น วัฒนธรรมรวมของสังคมใหญ่ ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า แนวโน้มในอนาคต สังคมชาวมอญ บางกระดี่อาจเปลี่ยนแปลงและกลืนกลายเป็นเข้ากับสังคมใหญ่ของประเทศ

2. สภาพการศึกษา ปัญหา และความต้องการการศึกษาในโรงเรียน

การที่ชาวมอญบางกระดี่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมาเป็นเวลานาน และ เป็นผู้ถือสัญชาติไทย รัฐบาลจึงมีนโยบายให้ได้รับการศึกษาเหมือนกับชาวไทยทั่วไป กล่าวคือ ในหมู่บ้านบางกระดี่มีโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐที่เปิดสอนตามหลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 จำนวน 1 แห่ง คือ โรงเรียนวัดบางกระดี่ ซึ่งทำหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนนักเรียนชาวมอญในหมู่บ้าน ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า ในช่วง เวลาที่ศึกษา หลักในการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดบางกระดี่ คือ การเน้นเรื่อง ระเบียบวินัยเป็นสำคัญ ดังจะเห็นได้จากแผนปฏิบัติงานของโรงเรียนด้านกิจกรรม

³วัชรา คลายนาทร, สังคมวิทยา, (กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, 2530), หน้า 118.

นักเรียน ได้เน้นความสำคัญในการสร้างวินัยให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน ทั้งนี้เพื่อเป็นการสนองนโยบายในการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครข้อหนึ่งที่กำหนดไว้ว่า การศึกษาจะต้องมีบทบาทในการสร้างวินัยในตนเองของเยาวชน เช่น ไม่มั่งง่าย รักษาความสะอาด และรักความเป็นระเบียบ⁴ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่านโยบายดังกล่าว เหมาะสมกับนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร เพราะเป็นที่ทราบกันดีแล้วว่า ประชากรในกรุงเทพมหานครมีจำนวนมาก ปัญหาที่กรุงเทพมหานครประสบอยู่ในปัจจุบัน คือ ปัญหาประชาชนขาดระเบียบวินัยในตนเอง สร้างความสกปรกให้บ้านเมืองอันเป็นผลต่อสุขภาพอนามัยชุมชน นักเรียนโรงเรียนวัดบางกระดี่ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวมอญ และเป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของกรุงเทพมหานคร จึงควรได้รับการปลูกฝังให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย เพื่อจะได้ดำรงชีวิตในสังคมไทยได้อย่างถูกต้อง และไม่สร้างปัญหาหรือเป็นภาระสังคม

สำหรับเป้าหมายในการส่งเสริมความรู้^๕นั้น ครูส่วนใหญ่ต้องการให้นักเรียนมีความรู้ในวิชาสามัญหรือวิชาการเพื่อการศึกษาต่อ ส่วนความรู้ด้านวัฒนธรรม ประเพณีมอญนั้น ไม่ปรากฏว่ามีครูท่านใดต้องการให้เน้นเป็นพิเศษ อาจเป็นเพราะครูส่วนใหญ่เป็นชาวไทย และพักอาศัยอยู่นอกหมู่บ้าน การทำงานมีลักษณะเข้าไปเย็นกลับ จึงไม่ค่อยมีความรู้และไม่ค่อยเห็นความสำคัญของขนบธรรมเนียมประเพณีมอญ อีกทั้งครูเห็นว่า ในเรื่องเหล่านี้ทางบ้านได้อบรมสั่งสอนเด็กแล้ว และนอกจากนี้ การเรียนการสอนในหลักสูตรก็มีมาก จึงไม่มีเวลาในการสอนเรื่องวัฒนธรรมประเพณี

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนถึงความต้องการให้เน้นวัฒนธรรม ประเพณีมอญในโรงเรียน พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความต้องการให้รักษาวินัยวัฒนธรรม ประเพณีมอญไว้ แต่ถ้าโรงเรียนไม่สามารถสนองความต้องการนี้ได้ ก็ควรสอนบุตรหลานของตนให้มีความรู้เพื่อจะสามารถหางานทำได้ ส่วนทัศนะของผู้วิจัยเห็นว่า ในเมื่อโรงเรียนตั้งอยู่ในสังคมชาวมอญซึ่งมีวัฒนธรรมอันเปรียบเสมือนวัฒนธรรมย่อย โรงเรียนควรมีส่วนในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมเหล่านี้ให้ดำรงอยู่ เพราะศิลปวัฒนธรรมไม่ว่าจะเป็นของชนชาติใด ก็เป็นสิ่งที่ตั้งงามควรแก่การรักษาไว้ ซึ่งการจัดการศึกษาเรา

⁴ กรุงเทพมหานคร, นโยบายทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร. (3กันยายน 2522) หน้า 23-24.

ไม่ควรนำเอาวัฒนธรรมหนึ่งไปแทนที่วัฒนธรรมหนึ่ง ดังเช่น เกรรณิการ์ สัจกุล⁵ กล่าวว่า ในการจัดการศึกษาให้กับชนกลุ่มน้อยนั้น ผู้บริหารควรให้ความเข้าใจใน วัฒนธรรมย่อยของแต่ละกลุ่ม และการจัดการศึกษาควรเป็นไปในลักษณะ Multi - Culture Education คือ ควรเป็นการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมกันและกัน มากกว่าที่จะเอาวัฒนธรรมหนึ่งไปทดแทนอีกวัฒนธรรมหนึ่ง ครูในโรงเรียนควรศึกษา ศิลปวัฒนธรรมของชาวมอญรวมทั้งความเชื่อ เพื่อจะได้ทราบภูมิหลังของชาวมอญ และ... เป็นการสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน ศิลปวัฒนธรรมที่ควรรักษาไว้ เช่น ดนตรี เป่าพาทย์มอญ การเล่นสะบ้า และทแยมมอญ ซึ่งนับวันจะหมดไปในหมู่บ้านมอญอื่น ๆ สำหรับวิธีการนำวัฒนธรรมประเพณีมอญมาสอนในโรงเรียนนั้น เนื่องจากครูส่วนใหญ่ ไม่มีความรู้ในเรื่องเหล่านี้ ก็อาจจัดกิจกรรมนี้ได้โดยการเชิญวิทยากรซึ่งเป็นบุคคลใน ชุมชนที่มีความรู้มาให้ความรู้แก่นักเรียนในโอกาสต่าง ๆ ได้

นอกจากนี้ ยังพบว่า โรงเรียนวัดบางกระดี่ได้รับนโยบายจากเขต บางขุนเทียนให้เปิดสอนชั้นเด็กเล็ก ซึ่งการเปิดสอนชั้นเด็กเล็กของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดกรุงเทพมหานครไม่ได้เปิดสอนทุกโรงเรียน ทางกรุงเทพมหานครจะพิจารณาให้เปิด ในเฉพาะโรงเรียนที่มีปัญหา จากการสัมภาษณ์ นายนิพนธ์ เพชรประยูร⁶ พบว่า การ ที่ทางเขตฯ มีนโยบายให้โรงเรียนวัดบางกระดี่เปิดสอนชั้นเด็กเล็ก เพราะโรงเรียน ตั้งอยู่ในชุมชนมอญ เมื่ออยู่บ้านนักเรียนพูดภาษามอญ เมื่อเข้าเรียนชั้น ป.1 จะมีปัญหา ในเรื่องการใช้ภาษาไทย จึงต้องเปิดสอนชั้นเด็กเล็กเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก ในด้านภาษา และเด็กจะได้ปรับตัวและเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย โดยเท่าที่ผ่านมา มีผู้ปกครองให้ความสนใจในการส่งเด็กมาเรียนชั้นเด็กเล็กมากพอสมควร แต่โรงเรียน สามารถรับได้จำนวนจำกัด ดังนั้นบางปีจึงไม่สามารถสนองความต้องการของชาวมอญ ได้ อย่างไรก็ตามการที่ผู้ปกครองนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนชั้นเด็กเล็ก สาเหตุหนึ่ง

⁵ เกรรณิการ์ สัจกุล, "การพัฒนาการศึกษาสำหรับชนกลุ่มน้อยเพื่อการพัฒนา ประเทศ," เอกสารการประชุมทางวิชาการ เรื่องพัฒนศึกษากับการพัฒนาประเทศ. หน้า 3.4(4).

⁶ สัมภาษณ์นิพนธ์ เพชรประยูร, ศึกษาเขตบางขุนเทียน, 24 มิถุนายน 2530.

ผู้ปกครองไม่มีเวลาเลี้ยงดูเด็ก จึงนำมาฝากเพื่อตนจะได้มีเวลาในการประกอบอาชีพมากขึ้น ส่วนมากเด็กที่เข้าเรียนในชั้นเด็กเล็กจะสามารถปรับตัวเมื่อเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ดีกว่าเด็กที่ไม่ได้เรียนทั้งในด้านภาษาและการเข้าสังคม ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าการเปิดสอนชั้นเด็กเล็กได้รับความสำเร็จพอสมควร

สำหรับการปฏิบัติในเรื่องการเรียนการสอนนั้น ครูมุ่งปลูกฝังเรื่องระเบียบวินัยเป็นสิ่งสำคัญ ส่วนการคิดแปลงหลักสูตรส่วนกลางให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ครูส่วนใหญ่เห็นว่าไม่จำเป็น โดยเฉพาะในกลุ่มทักษะ และกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยในเรื่องที่เกี่ยวกับชาวมอญ ทั้งด้านภาษาและประเพณีอื่น ๆ ทั้งนี้เป็นเพราะครูส่วนใหญ่มีเชื้อสายไทยและไม่ค่อยมีความรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีมอญ จึงไม่สามารถสอนได้อย่างไรก็ตามในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยนั้น เรื่องศิลปวัฒนธรรมมอญเป็นสิ่งใกล้ตัว ครูควรนำมาสอนเด็กบ้าง เพื่อให้เด็กมองเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมอันแสดงถึงความ เป็นเอกลักษณ์มอญที่ควรดำรงไว้ เช่น การเล่นสะบ้า ทแยมมอญ หรือแม่แต่ว่าทแยมมอญ หรือนาฏศิลป์มอญ สิ่งเหล่านี้ถ้าครูสอนไม่ได้ก็ควรเชิญวิทยากรในท้องถิ่นมาสอนได้

ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น พบว่า โดยส่วนรวมแล้วนักเรียนชาวมอญซึ่งเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนวัดบางกระที่สามารรถเรียนผ่านทุกกลุ่มวิชา และเมื่อเปรียบเทียบกับนักเรียนทั้งเขตบางขุนเทียน พบว่า ร้อยละของการผ่านเกณฑ์ของนักเรียนชาวมอญจะสูงกว่านักเรียนในเขตบางขุนเทียนเป็นส่วนใหญ่ มีเพียงกลุ่มทักษะ(ภาษาไทย) เท่านั้นที่ร้อยละของการผ่านเกณฑ์พอ ๆ กับนักเรียนทั้งเขตฯ คือไม่ต่างกันมากนัก ซึ่งจากการที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นักเรียนชาวมอญ และทดลองให้นักเรียนอ่านและเขียนหนังสือ พบว่า มีนักเรียน 6-7 คนในจำนวน 50 คนที่ยังอ่านเขียนหนังสือไทยไม่คล่อง ทั้งนี้สาเหตุหนึ่งอาจเป็นเพราะการใช้ภาษามอญของนักเรียนเมื่ออยู่บ้านมีส่วนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยไม่ดีเท่าที่ควร ซึ่งจากการศึกษาของ อารี ยังสกุล⁷ พบว่า ภาษาที่พูดเมื่ออยู่บ้าน อาชีพของผู้ปกครอง โอกาสที่

⁷อารี ยังสกุล, "อิทธิพลของสภาพแวดล้อมบางประการที่อาจส่งผลต่อความสามารถในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้น ป.5 ปีการศึกษา 2513 ของโรงเรียนกรมสามัญศึกษา ใน จ.สุราษฎร์ธานีและ จ.พระนครศรีอยุธยา" ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, 2514 หน้า 69.

นักเรียนจะอ่านหนังสือ ฟังวิทยุ คุโทรทัศน์ และวุฒิครูที่สอนมีอิทธิพลต่อความสามารถในการเรียนภาษาไทยของนักเรียน นอกจากนี้ ทศไนย อารมณฺ์สุข⁸ ยังได้กล่าวถึงอิทธิพลของภาษาถิ่นว่า ภาษาไทยกลางเป็นภาษามาตรฐานประเทศ ใช้ในการสื่อสารกันเป็นทางราชการ คนไทยบางกลุ่มบางหมู่ได้ใช้ภาษาถิ่นเป็นภาษาแรก และสำเนียงการพูดผิดเพี้ยนไปจากภาษาไทยกลาง เมื่อต้องใช้ภาษามาตรฐานเป็นภาษาที่ 2 จึงเกิดปัญหาในการใช้ภาษาขึ้น นักเรียนจะต้องใช้ภาษามาตรฐานของโรงเรียนเพราะภาษาแตกต่างจากภาษาที่นักเรียนใช้พูดกับบิดามารดาที่บ้าน และประพันธ์ เรืองณรงค์⁹ ยังได้กล่าวถึงปัญหาการสอนภาษาไทยมาตรฐานในห้องเรียนที่นักเรียนพูดภาษาถิ่นว่า นักเรียนใช้ภาษาไทยกลางไม่ถูกเนื่องจากความเคยชินกับภาษาถิ่นที่ตนถนัด ครูผู้สอนมักห้ามนักเรียนพูดภาษาถิ่นในเวลาเรียนหรือพูดกับครู ถึงกระนั้นก็ยังไม่สามารถทำให้นักเรียนใช้ภาษาไทยกลางได้อย่างถูกต้อง นักเรียนยังคงใช้ภาษาถิ่นในการพูดและเขียน ปัญหาที่เกิดขึ้นเพราะนักเรียนต้องเรียนภาษาไทยมาตรฐานเป็นภาษาที่สองซึ่งแตกต่างจากภาษาที่นักเรียนใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียน ดังนั้น ครูจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการสอนเด็กที่พูดภาษาถิ่นนี้มาก ทองคุณ หงส์พันธ์¹⁰ ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในห้องเรียนที่พูดภาษาถิ่นไว้ว่า ครูที่ออกไปปฏิบัติหน้าที่ตามโรงเรียนในหมู่บ้านต่างๆ มีความจำเป็นจะต้องรู้และเข้าใจเรื่องภาษา และขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นที่ตนเข้าไปปฏิบัติงาน โดยเฉพาะภาษาถิ่น จะมีประโยชน์มากสำหรับครูด้านการสอน ครูจะต้องเป็นผู้มีความสามารถสอน อบรมเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง โดยเฉพาะการสอนภาษาไทยให้เด็กชั้นเริ่มเรียนนั้น ภาษาถิ่นจำเป็นอย่างยิ่ง

⁸ ทศไนย อารมณฺ์สุข, "การศึกษาเปรียบเทียบเสียงของคำในภาษาทวนกับภาษาไทยมาตรฐาน," วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2514 หน้า 6.

⁹ ประพันธ์ เรืองณรงค์, "การใช้ประโยชน์จากภาษาถิ่นในการสอน," วิทยาสาร (ตุลาคม 2513) : 16-17.

¹⁰ ทองคุณ หงส์พันธ์, ภาษาถิ่นแถบภูพาน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา. 2519) , หน้า 2.

สำหรับโอกาสในการศึกษาตอนนั้นเมื่อมองในภาพรวม พบว่า อัตราการ เรียนต่อของนักเรียนชาวมอญมีแนวโน้มสูงขึ้นกว่าปีก่อน ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการ คมนาคมสะดวกขึ้น สภาพเศรษฐกิจของชาวมอญบางกระดี่ดีขึ้นกว่าเดิมจากการขายที่นา ทำให้มีความสามารถในการส่งเสียบุตรหลานให้เรียนต่อได้ และประชาชนเริ่มเห็น ความสำคัญของการศึกษา โดยดูจากตนเองว่าได้รับการศึกษาน้อยจึงได้งานที่ลำบาก จึงสนับสนุนบุตรหลานให้เรียนต่อเพื่อจะได้มีโอกาสได้งานที่ดีและสบายกว่าตนทำในขณะนั้น นอกจากนี้ผู้ปกครองบางคนยังเห็นว่าบุตรหลานของตนยังเด็ก ยังไม่สามารถประกอบอาชีพ ได้ จึงให้เรียนต่อ จึงอาจกล่าวได้ว่า อาชีพของผู้ปกครองไม่เป็นอุปสรรคในการเรียน ต่อชั้นมัธยมศึกษาของนักเรียน กล่าวคือ ในอดีตเด็กชาวมอญต้องออกจากโรงเรียนเมื่อ เรียนจบชั้น ป.4 เพื่อช่วยผู้ปกครองทำนา แต่ปัจจุบัน ชาวมอญบางกระดี่ส่วนใหญ่เลิก อาชีพทำนาแล้วเพราะสภาพพื้นที่ไม่อำนวย จึงไม่มีความจำเป็นที่ต้องให้บุตรหลานออก มาช่วยประกอบอาชีพ ประกอบกับปัจจุบันผู้ปกครองนิยมให้บุตรหลานทำงานในโรงงาน อุตสาหกรรม ซึ่งเมื่อเด็กอายุไม่ถึง 15 ปี ก็ไม่สามารถเข้าทำงานได้ จึงให้บุตรหลาน เรียนต่อเพื่อรองาน เหตุผลอีกประการหนึ่งในการที่นักเรียนเรียนต่อมัธยมศึกษาสูงขึ้น เพราะ ไม่ว่าจะเป็นเป้าหมายของโรงเรียนในการให้ความรู้เน้นด้านวิชาการ และ การจัดสภาพแวดล้อมทั่วไปภายในโรงเรียน โดยเฉพาะการจัดห้องสมุดซึ่งเป็นหัวใจใน การเรียนรู้ ก็เป็นส่วนหนึ่งที่กระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนต่อ สำหรับวัฒนธรรมประเพณี มอญนั้น ไม่มีผลต่อการเรียนต่อของเด็ก

ส่วนการตัดสินใจในการเลือกโปรแกรมการเรียนตอนนั้น ส่วนใหญ่ นักเรียนเป็นผู้ตัดสินใจเลือกเรียนเอง ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้ปกครองไม่ค่อยมีความรู้เกี่ยวกับ หลักสูตรใหม่ เพราะจบเพียงชั้น ป.4 ยิ่งไปกว่านั้นผู้ปกครองบางคนมีภารกิจมากมาย ทำให้ไม่มีเวลาให้คำปรึกษาเรื่องการเรียนแก่บุตรหลาน จากการวิจัย พบว่า นักเรียน จะเลือกโปรแกรมภาษา-คณิต ซึ่งเมื่อพิจารณาดูแล้วจะเห็นว่าผู้เลือกโปรแกรมนั้นจะเป็น ผู้ที่เลือกเรียนต่อมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับอุดมศึกษา แต่เท่าที่ผ่านมาพบว่า นักเรียนที่จบมัธยมศึกษาตอนต้นมักเลือกเรียนต่อสายอาชีพ ดังนั้น การที่นักเรียนส่วนใหญ่ เลือกเรียนโปรแกรมนี้จึงไม่สอดคล้องกับการเรียนต่อในระดับสูง เด็กควรเลือกเรียน ต่อในโปรแกรมสายอาชีพ เช่น ธุรกิจหรืออุตสาหกรรม เพื่อจะได้เป็นพื้นฐานในการ เรียนต่อสายอาชีพต่อไป ครูแนะแนวจึงควรมีบทบาทในการชี้แนะเด็กในการเลือกโปรแกรม

สำหรับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการศึกษาในโรงเรียน จากผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่เห็นว่าหลักสูตรปัจจุบันเหมาะสมกับเด็กชาวมอญแล้ว ในแง่ของการเรียนเหมือนกันหมดทั้งประเทศ เพื่อความเป็นเอกภาพทางการศึกษา ทั้งนี้ครูเห็นว่า ชาวมอญเหล่านี้อาศัยอยู่ในเมืองไทยเป็นเวลานาน มีการปรับตัวเข้ากับสังคมไทย และสภาพแวดล้อม เนื่องจากมีปัจจัยต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการปรับตัว เช่น ความคล้ายคลึงในด้านรูปร่างหน้าตา อาชีพ การนับถือศาสนา¹¹ ยิ่งไปกว่านั้นชาวมอญที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมานานเป็นผู้ถือสัญชาติไทย ดังนั้นนโยบายต่าง ๆ ที่รัฐบาลไทยมีต่อชาวมอญจึงไม่มีการดำเนินการต่างไปจากไทย ในด้านการศึกษา ก็เช่นกัน จึงไม่ควรมีปฏิบัติการใดให้คนมอญต่างไปจากคนไทย หลักสูตรจึงควรใช้เหมือนกัน นอกจากนี้ครูยังเห็นว่า ชาวมอญส่วนใหญ่ได้ให้การสนับสนุนการศึกษาที่รัฐจัดให้ ดังจะเห็นได้จาก การที่ชาวมอญส่งบุตรหลานให้เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษามากขึ้น

ส่วนในด้านปัญหาการศึกษาในโรงเรียนนั้น พบว่า ปัญหาด้านเป้าหมายและนโยบายนั้น ครูส่วนใหญ่เห็นว่า การที่เป้าหมายในการจัดการศึกษาในปัจจุบันยากที่จะปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายได้ เป็นปัญหาระดับปานกลาง ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์อาจารย์ใหญ่ พบว่า เป้าหมายของการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร คือการจัดการศึกษาเพื่อให้นักเรียนมีความรู้คู่คุณธรรม ซึ่งโรงเรียนเน้นระเบียบวินัยเพื่อนำไปสู่คุณธรรมและความรู้ แต่เนื่องจากการสร้างระเบียบวินัยในตัวเด็กเป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้ยาก ต้องสร้างสมทีละน้อย เมื่ออยู่ในโรงเรียนอยู่ในความดูแลของครู ครูสามารถตักเตือนได้เมื่อเห็นนักเรียนประพฤติวินัย แต่เมื่อนักเรียนกลับบ้านก็ไม่สามารถติดตามดูแลได้ อย่างไรก็ตามเมื่อนักเรียนอยู่ในโรงเรียน ครูควรทำหน้าที่ในการปลูกฝังวินัยให้ได้มากที่สุด ซึ่ง วลัย อารุณี¹² ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาระเบียบวินัยในห้องเรียน ดังนี้

¹¹ สุภรณ์ โอเจริญ, "ชาวมอญในประเทศไทย : วิเคราะห์ฐานะและบทบาทในสังคมไทยตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนกลางถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น" หน้า 273.

¹² วลัย อารุณี, "ครูกับการแก้ปัญหาระเบียบวินัยในห้องเรียน," วารสารแนะแนว 19 (กุมภาพันธ์-มีนาคม 2528) : 35-36.

1) ครูจะต้องมีความมั่นใจ การที่ครูจะสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ครูจะต้องมีความมั่นใจในความรู้และบุคลิกภาพของตนเอง รวมทั้งมีความสบายใจที่จะทำงานร่วมกับนักเรียนของตน

2) ครูต้องยอมรับในความสามารถของนักเรียน เพราะการยอมรับของครูทำให้นักเรียนมีกำลังใจมีความเชื่อมั่นว่าเรามีความสามารถ อาจกล่าวได้ว่า ความเชื่อและการยอมรับของครู ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีมากกว่าก่อให้เกิดปัญหา

3) ครูต้องรู้จักที่จะเพิ่มพูนความรู้ในเนื้อหาวิชา นั่นคือ ครูจะต้องเป็นนักอ่าน ซึ่งจะทำให้การสอนเนื้อหาน่าสนใจและดูเป็นจริง ทำให้นักเรียนสนใจ ความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ต่าง ๆ

4) การวางระเบียบวินัยของครูแต่ละคน ต้องสอดคล้องและไปในแนวเดียวกัน นักเรียนอาจเกิดปัญหากฎครูคนหนึ่งคิดว่า มาตรการสำหรับความประพฤติ เป็นเรื่องของความสัมพันธ์ จะมีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไรขึ้นอยู่กับสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมนั้น ๆ

นอกจากปัญหาเรื่องระเบียบวินัยแล้ว ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการเปิดสอน ชั้นเด็กเล็ก กล่าวคือ หากครูจะมาสอนยาก ทั้งนี้เนื่องจากครูที่สอนนั้น นอกจากจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัยแล้ว ยังต้องมีความรู้เรื่องภาษามอญพอสมควร เพราะเด็กส่วนใหญ่เมื่ออยู่บ้านจะพูดภาษาไทยปนมอญ หรือภาษามอญกับบิฑามารดา เมื่อมาอยู่โรงเรียนใหม่ ๆ นักเรียนอาจมีปัญหาเรื่องการพูดภาษาไทยไม่ชัด หรือติดสำเนียงมอญ ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องเป็นผู้มีความสามารถมากพอสมควร

ส่วนปัญหาด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนนั้น พบว่า ปัญหาเนื้อหาวิชาที่สอนมีมากเกินไป ทำให้ครูสอนไม่ทัน เป็นปัญหาสูงกว่าเรื่องอื่น ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ พบว่า หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ที่นำมาตัดแปลงให้เข้ากับสภาพของกรุงเทพมหานครนั้น เน้นทฤษฎีมากเกินไป และละเอียดเกินไป ในทางปฏิบัติแล้วครูทำตามได้น้อย บางที่ครูต้องยืดหยุ่นสอนในบางเรื่อง สำหรับปัญหาในการเรียนกลุ่มวิชาต่าง ๆ นั้น กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์เป็นปัญหาน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติม พบว่า การเรียนกลุ่มที่เป็นปัญหาสำหรับ

เด็กคือ กลุ่มทักษะ และกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ซึ่งคะแนนของเด็กต่ำกว่าเกณฑ์ของเขตบางขุนเทียนเมื่อภาคต้น ปีการศึกษา 2529 ซึ่งโรงเรียนก็ได้พยายามหาทางแก้ไข โดยการจัดสอนซ่อมเสริม โดยเฉพาะวิชาภาษาไทย แต่ก็มีปัญหาคือ นักเรียนไม่ค่อยตั้งใจเรียน และครูก็เบื่อนำยในการสอน ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์อาจารย์ใหญ่ถึงปัญหานี้ พบว่า การที่ครูเบื่อนำยในการสอนซ่อมเสริมเพราะนักเรียนไม่ค่อยตั้งใจเรียน และครูก็มีชั่วโมงสอนอยู่มากแล้ว ประกอบกับเด็กที่เรียนซ่อมเสริมก็เป็นเด็กที่เรียนอ่อน และเรียนมาทั้งวันแล้วจึงเกิดความเมื่อยล้าที่จะเรียนซ่อมเสริม ครูมาพบสภาพเช่นนี้ก็หมดกำลังใจในการสอน

สำหรับปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนั้น ส่วนใหญ่เป็นปัญหาในระดับน้อยแทบทุกเรื่อง โดยเฉพาะในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้ปกครองนั้นเป็นปัญหาน้อยมาก ทั้งนี้เพราะผู้ปกครองให้ความเชื่อถือในตัวครู เห็นว่าสิ่งที่ครูสอนให้เด็กชวามอญนั้นเป็นสิ่งที่ดี จึงไม่มีความขัดแย้งกันในเรื่องต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการให้ความเชื่อหรือเรื่องอื่น ๆ สิ่งเหล่านี้ย่อมเป็นสิ่งแสดงให้เห็นว่า ในอนาคต การเปลี่ยนแปลงเรื่องต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตของชวามอญจะมีมากขึ้นโดยสถาบันการศึกษาของรัฐ

ส่วนปัญหาด้านความเป็นอยู่และวัฒนธรรมของมอญ ส่วนใหญ่เป็นปัญหาระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแล้วพบว่า ปัญหาการใช้ภาษามอญของนักเรียนมีส่วนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำเป็นปัญหามากกว่าเรื่องอื่น โดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาภาษาไทย ทั้งนี้เพราะเมื่ออยู่บ้านนักเรียนพูดภาษามอญกับผู้ปกครองจึงมีผลดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ส่วนปัญหาสิ่งที่โรงเรียนสอนขัดกับสิ่งที่ที่บ้านสอนนั้นเป็นปัญหาระดับน้อย ทั้งนี้เพราะในโรงเรียนมีครูที่มีเชื้อสายมอญอยู่ด้วย ครูเหล่านี้เป็นผู้สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องความเชื่อหรือข้อปฏิบัติต่าง ๆ ของชวามอญแก่ครูในโรงเรียนทราบ จึงทำให้ไม่เกิดปัญหาดังกล่าว อีกทั้งโรงเรียนก็มีได้ห้ามนักเรียนมีความเชื่อเกี่ยวกับชวามอญ สำหรับการเล่นตุ๊กตาของเด็กชวามอญหรือการที่ครูสอนให้เด็กทำหุ่นตุ๊กตานั้น นักเรียนจะเล่นและเรียนในโรงเรียนเท่านั้น แต่จะไม่นำกลับบ้าน สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า ความเชื่อดังกล่าวได้เริ่มเสื่อมคลายลงในรุ่นลูกหลานบ้างแล้วคือ เด็กสามารถเล่นตุ๊กตาได้ แต่ยังไม่กลับบ้านไม่ได้

สำหรับความต้องการการศึกษาในโรงเรียน พบว่า ในด้านเนื้อหาวิชา นักเรียนต้องการให้เน้นสอนกลุ่มประสบการณ์ชีวิตในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากนักเรียนชอบเรียนวิชานี้ ดังจะเห็นได้จากนักเรียนมีปัญหาในการเรียนวิชานี้น้อยกว่าวิชาอื่น ๆ (ตารางที่ 13) นอกจากนี้จะเห็นได้จากการที่นักเรียนส่วนใหญ่มีความคาดหวังในการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา จึงต้องมีความรู้ในกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ส่วนความต้องการให้สอนเนื้อหาเพิ่มเติมในเรื่องที่เกี่ยวกับชาวมอญนั้น พบว่า

ในกลุ่มวิชาทักษะ ต้องการให้สอนนิทานพื้นบ้านชาวมอญมากกว่าการสอนภาษามอญ ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจาก นักเรียนเห็นว่าภาษามอญนั้นนักเรียนสามารถเรียนรู้ได้จากผู้ปกครอง ส่วนนิทานพื้นบ้านนั้นนักเรียนต้องการให้ครูสอนเพราะ เด็กวัยนี้ชอบฟังสิ่งที่สนุกสนาน และผู้ปกครองก็ไม่มีเวลาเล่าให้ฟังประกอบกับผู้ปกครองบางคนก็ไม่มีความรู้เรื่องนี้ เด็กจึงต้องการให้ครูสอน ซึ่งเมื่อพิจารณาไปแล้วจะเห็นว่าครูคงไม่มีความรู้เกี่ยวกับนิทานพื้นบ้านมอญ อย่างไรก็ตามการสอนนิทานพื้นบ้านก็เป็นสำคัญที่ให้ความนิยม ความเชื่อ และแบบแผนความประพฤติกของบุคคลในสังคม นอกจากนี้ยังเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมของชาวมอญ จึงเป็นสิ่งที่น่าจะรักษาไว้ โรงเรียนจึงไม่ควรละเลยในเรื่องนี้ แม้ครูจะไม่รู้ในเรื่องเหล่านี้ก็อาจเชิญผู้รู้ในชุมชนมอญมาให้ความรู้แก่นักเรียน หรือครูอาจศึกษาเรื่องเหล่านี้กับผู้อาวุโสที่มีความรู้ในเรื่องนี้แล้วนำมาถ่ายทอดให้นักเรียน

ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตนั้น นักเรียนต้องการอย่างยิ่งที่จะให้สอนเรื่องโรคที่เป็นกันมากในท้องถิ่น ส่วนเรื่องสัตว์เศรษฐกิจนักเรียนต้องการให้สอนน้อยกว่าเรื่องอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนคิดว่า ในหมู่บ้านไม่ค่อยมีการเลี้ยงสัตว์ในบ้าน เช่น หมู เป็ด ไก่ ห่าน ที่ใช้เนื้อในการบริโภค โดยชาวมอญมีความเชื่อว่า การเลี้ยงสัตว์เหล่านี้เพื่อฆ่าหรือขายเป็นอาหารเป็นบาปอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากการที่ชาวมอญมีความเชื่อ และเคร่งครัดในพุทธศาสนา มาก จึงเคร่งครัดในเรื่องบาปบุญคุณโทษ อย่างไรก็ตามปัจจุบัน ชาวบ้านเริ่มเลี้ยงกึ่งกุลาค่าซึ่งทำรายได้ดีมาก ครูจึงควรให้ความสำคัญแก่เรื่องนี้ เพราะตามสภาพที่แท้จริงแล้วมีนักเรียนชาวมอญเกือบครึ่งที่มิได้มีโอกาสในการศึกษาต่อ ดังนั้นเด็กจึงควรมีความรู้ในด้านนี้ไว้บ้าง เพื่อจะได้มีแนวทางในการประกอบอาชีพ โดยครูอาจนำนักเรียน

ไปคู่วิธีการในนาุ้งของชาวบ้าน หรือเมื่อเกษตรกรอำเภอเขมาให้ความรู้แก่ชาวบ้าน

สำหรับกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ พบว่า นักเรียนต้องการความรู้ด้านการทำนาในระดับต่ำกว่าเรื่องอื่น ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนนักเรียนชั้น ป.6 พบว่า ปัจจุบันอาชีพทำนาในหมู่บ้านมีน้อยลงแล้ว เพราะทำแล้วไม่ค่อยได้ผล ดังนั้นจึงไม่จำเป็นที่นักเรียนจะต้องเรียนรู้เรื่องนี้ ประกอบกับพื้นที่ในโรงเรียนมีน้อยจึงไม่สามารถจัดสอนได้

3. สภาพการศึกษา ปัญหา และความต้องการการศึกษานอกโรงเรียน

ในการถ่ายทอดการศึกษานอกโรงเรียนนั้น มีหลายสถาบันที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอด เช่น สถาบันครอบครัว ซึ่งมีบทบาทในการถ่ายทอดภาษา วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ตลอดจนอาชีพ ส่วนสถาบันศาสนา มีบทบาทในการปลูกฝังจริยธรรม นอกจากสองสถาบันดังกล่าว ยังมีสมาคมไทยรามัญซึ่งตั้งอยู่ในหมู่บ้านมีบทบาทในการอนุรักษ์วัฒนธรรมแก่เด็กชาวมอญ ส่วนสถาบันสื่อมวลชนทำหน้าที่แตกต่างออกไปจากสถาบันที่กล่าวข้างต้น ดังจะกล่าวถึงต่อไป

สถาบันครอบครัว เป็นสถาบันที่มีบทบาทมากในการถ่ายทอดวัฒนธรรม ประเพณีมอญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในเรื่องภาษาพูด ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อนักเรียนอยู่บ้าน ผู้ปกครองจะพูดภาษามอญกับนักเรียน เด็กจะรู้ได้ยีนภาษามอญมาตั้งแต่เด็ก จึงสามารถพูดและฟังได้ สิ่งเหล่านี้เป็นการเรียนรู้แบบธรรมชาติวิสัย นอกจากภาษาพูดแล้ว ในบางครอบครัวยังมีการสอนภาษาเขียนให้แก่บุตรหลาน แต่กระทำให้แพร่หลายนัก เป็นการสอนในวงแคบ สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความพยายามของชาวมอญบางกระดี่ในการพยายามรักษาเอกลักษณ์ความเป็นมอญในด้านภาษา นอกจากภาษาแล้วยังมีส่วนในการถ่ายทอดวัฒนธรรมประเพณีมอญอื่น ๆ อีกเช่น การพานักเรียนไปร่วมในกิจกรรมท้องถิ่น เช่น สงกรานต์ หรือกิจกรรมที่จัดขึ้นในครอบครัว เช่น การรำผี สำหรับการถ่ายทอดอาชีพนั้น ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะสอนอาชีพเย็บจาก เพราะอาชีพนี้กระทำที่บ้าน เด็ก ๆ มักเล่น และคลุกคลีอยู่กับกองจากที่ผู้ปกครองเย็บ ทำให้เห็นวิธีการต่าง ๆ เมื่อโตขึ้นก็สามารถช่วยผู้ปกครองได้ ส่วนการสอนเรื่องความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่สอนในระดับน้อย

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองหลายคนพบว่า ในเรื่องความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เมตตากรุณานั้นแม่ผู้ปกครองจะไม่สอนมาก บุตรหลานก็จะสามารถเรียนรู้ได้เอง โดยอาจเรียนรู้จากสถาบันศาสนา หรือการอบรมสั่งสอนจากครู แต่ผู้วิจัยคาดว่า สาเหตุหนึ่งที่ชาวมอญสอนในเรื่องนี้น้อยอาจเนื่องมาจากความเชื่อในเรื่องการนับถือผี อาจมีส่วนทำให้ชาวมอญไม่กล้าเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โดยเฉพาะการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ในเรื่องที่อยู่อาศัย ทั้งนี้เพราะเกรงว่าคนแปลกหน้าจะมาตั้งพิงเสาเอกหรือพิงฝาเรือนในบ้านที่มีผีมอญ และทำให้เกิดการผิดผีขึ้น ส่วนเรื่องการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมนั้น ผู้ปกครองเห็นว่าครูควรเป็นผู้อบรมมากกว่า

ส่วนการถ่ายทอดความเชื่อของชาวมอญนั้น โดยภาพรวมจะเห็นว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังคงสอนให้บุตรหลานคนมีความเชื่อเกี่ยวกับการนับถือผีบรรพบุรุษหรือข้อห้ามเพื่อมิให้เกิดการผิดผีอยู่มาก โดยเฉพาะเรื่องการห้ามเล่นตุ๊กตาที่ประติษฐานเป็นรูปคน ผู้ปกครองได้สอนมากกว่าเรื่องอื่น ๆ และทั้งผู้ปกครองและนักเรียนเชื่อในเรื่องนี้ค่อนข้างมาก ส่วนความเชื่อเรื่องการประกอบพิธีรำผี นักเรียนเห็นว่าผู้ปกครองสอนน้อย และผู้ปกครองเชื่อในเรื่องนี้น้อยกว่าเรื่องอื่น ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ พบว่า ผู้ปกครองไม่ยอมสอนเรื่องนี้ เพราะการประกอบพิธีรำผีครั้งหนึ่ง ๆ ต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก แต่อย่างไรก็ตามถ้าหลีกเลี่ยงไม่ได้คือ ถ้ามีการผิดผีเกิดขึ้นก็ต้องทำพิธีรำผี แสดงให้เห็นว่าการประกอบพิธีรำผีเริ่มเสื่อมคลายลงบ้างแล้ว ซึ่งจากการวิจัยของสุภรณ์ โอเจริญ¹³ เกี่ยวกับการปรับตัวเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย โดยศึกษาชาวมอญใน 3 แห่ง คือ ต.ทรงคะนอง จ.สมุทรปราการ ต.บ้านม่วง จ.ราชบุรี และต.คลองควาย จ.ปทุมธานี พบว่า ความเชื่อเรื่องการรำผีนี้ค่อย ๆ จางลง โดยเฉพาะที่ ต.ทรงคะนอง และต.คลองควาย มีน้อยรายที่จะเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และเชื่อถืออย่างแน่นแฟ้น และผู้ที่ประกอบพิธีรำผีและเข้าใจพิธีก็ส่วนมากเป็นคนสูงอายุ เมื่อคนเหล่านี้ตายลงจะหาผู้มาทำแทนได้ยาก เพราะคนใน

¹³ สุภรณ์ โอเจริญ, "ชาวมอญในประเทศไทย : วิเคราะห์ฐานะและบทบาทในสังคมตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนกลางถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น" หน้า 256-257.

วัยหนุ่มสาวปัจจุบัน นอกจากจะไม่เข้าใจแล้ว ยังไม่ค่อยเชื่ออีกด้วย เมื่อหาผู้รู้จะประกอบพิธีไม่ได้ จึงต้องเลิกกันไปโดยปริยาย ส่วน ต.บ้านม่วงนั้นแม้การรำผีจะมีดีกว่า ต.ทรงคนอง แต่ก็ลดจำนวนลงไปจากเดิม และมีแนวโน้มว่าความเชื่อเรื่องนี้ค่อย ๆ ลดลงเช่นกัน สำหรับหมู่บ้านข้างกระตี่เอง ผู้ปกครองก็ไม่อยากสอนบุตรหลานให้สืบทอดประเพณีรำผี เพราะสิ้นเปลืองมาก แต่เนื่องจากยังมีความเชื่อและความกลัวอยู่ ชาวมอญบางส่วนจึงยังคงปฏิบัติสืบมาจนปัจจุบัน

สำหรับสถาบันศาสนานั้น พบว่า พระสงฆ์มีบทบาทในการถ่ายทอดภาษาและจริยธรรมให้กับเด็กชาวมอญ โดยเฉพาะความเชื่อเรื่องการสอนให้ประพฤติตนเป็นคนดี มีความเมตตากรุณา จะเห็นได้ว่าชาวมอญมีความเชื่อในเรื่องความดี ความชั่ว บาปบุญคุณโทษมาก คุ้ได้จากกาที่ชาวมอญไม่นิยมเลี้ยงสัตว์เพื่อฆ่าเป็นอาหาร โดยเฉพาะหมู ห่าน เป็ด วัว ควาย เพราะชาวมอญเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรมที่พระสงฆ์อบรมสั่งสอน นอกจากนี้เมื่อเด็กไปทำบุญที่วัด พระจะเทศนาอบรมเป็นภาษามอญ ซึ่งนับได้ว่าเป็นการถ่ายทอดภาษามอญวิธีหนึ่ง สำหรับการสอนภาษาเขียนนั้น วัดบางกระตี่ได้เคยสอนภาษาเขียนให้กับเด็กวัด และพระสงฆ์ในวัด แต่ในช่วงเวลาที่ศึกษานี้ ไม่พบว่ามีการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพปัจจุบันเด็กชาวมอญนิยมมาการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา จึงให้เวลากับการเตรียมการสอบมากกว่าที่จะเรียนภาษามอญ ซึ่งไม่ถ้ามารดนำไปใช้ในสังคมใหญ่ได้ เด็กจึงไม่เห็นความสำคัญและความจำเป็นในการเรียนภาษามอญ ประกอบกับในช่วงที่ผู้วิจัยเข้าไปศึกษานี้ ทางวัดกำลังปลูกสร้างอาคารศาลาการเปรียญใหม่ พระสงฆ์และผู้อาวุโสที่พ้อมีความรู้ทางด้านภาษาให้ความสำคัญในเรื่องการปฏิสังขรณ์วัดมากกว่า ภาษามอญจึงถูกละทิ้งไป

สำหรับในค่านวัฒนธรรมประเพณีมอญนั้น จะเห็นได้ว่า กลุ่มที่มีบทบาทในการถ่ายทอดวัฒนธรรมก็คือ ชุมชน และสมาคมไทยรามัญ ซึ่งเด็กชาวมอญจะได้รับการถ่ายทอดวัฒนธรรมเมื่อไปคูนีทรรสการ การละเล่นที่จัดขึ้น หรือเข้าร่วมกับกิจกรรมดังกล่าว ซึ่งการจัดตั้งสมาคมไทยรามัญได้ผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้พอสมควร คือสามารถที่จะรวมชาวมอญในที่ต่าง ๆ ให้มารวมกันแสดงถึงความสามัคคี และการจัดนิทรรสการ หรือการละเล่นพื้นบ้านมอญ ก็มีส่วในการเผยแพร่วัฒนธรรมมอญแก่ชาวมอญ รวมถึงชาวมอญในบางกระตี่ด้วย

สถาบันสื่อมวลชน เป็นสถาบันที่แตกต่างไปจากสถาบันต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น จากการวิจัย พบว่า นักเรียนได้รับความรู้จากสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะประชาชนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านจะมีโทรทัศน์ ถ้าบ้านใดไม่มีก็จะหาดูได้จากบ้านญาติ หรือบ้านเพื่อนบ้าน ซึ่งการเสนอรายการโทรทัศน์นั้นเป็นการเสนอสิ่งที่มีวัฒนธรรมประเพณีมอญ แต่เป็นการเสนอในสิ่งที่เป็นวัฒนธรรมกลางหรือวัฒนธรรมใหญ่ของประเทศ และนอกจากนี้จากการวิจัยพบว่า นักเรียนมักดูรายการภาพยนตร์ ละคร และการ์ตูนในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรายการเหล่านี้เป็นรายการที่ให้ความสนุกสนาน บันเทิง

จากที่กล่าวมาทั้งหมด หากพิจารณาในแง่ของการถ่ายทอดความเป็นมอญของสถาบันต่าง ๆ แล้ว อาจสรุปได้ว่า สถาบันครอบครัวและสถาบันศาสนา รวมทั้งสมาคมไทยรามัญมีบทบาทในการถ่ายทอดอนุรักษ์ความเป็นมอญให้เด็กในค่านาษา วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อ ตลอดจนจริยธรรม และอาชีพ ส่วนสถาบันสื่อมวลชนจะมีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงสังคมมอญให้มีลักษณะเหมือนสังคมใหญ่ของประเทศ การได้รับสื่อมวลชนไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ วิทยุ หรือหนังสือพิมพ์ วารสารนิตยสารที่เป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมประเพณีที่มีชื่อของมอญ จะทำให้ชาวมอญรุ่นใหม่มีทัศนคติ แบบแผนความคิดที่ต่างไปจากวัฒนธรรมเดิมของตนไม่มากนักย ทั้งนี้เพราะสื่อมวลชนจะเสนอความรู้และวัฒนธรรมรวมของประเทศหรือแม้แต่วัฒนธรรมตะวันตก และการที่สื่อมวลชนเข้าถึงหมู่บ้านทำให้สังคมมอญบางกระดี่เริ่มกลืนกลายเข้ากับสังคมใหญ่ สิ่งที่เห็นได้จากการได้รับอิทธิพลของสื่อมวลชน คือ ในค่านาษา พบว่า มีการใช้ภาษาไทยปนกับภาษามอญ ในเรื่องการแต่งกายนั้น ตามปกติเมื่ออยู่บ้านชาวมอญจะแต่งกายเหมือนคนไทยทั่วไป แต่จะแต่งกายแบบมอญก็ต่อเมื่อมีเทศกาลสำคัญเท่านั้น สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าสื่อมวลชนเริ่มเข้าไปมีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงสังคมมอญในบางกระดี่ให้กลมกลืนเข้ากับสังคมใหญ่ของประเทศแล้ว ดังนั้น การที่จะอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมของมอญที่เหลืออยู่ไว้ให้ได้ จึงขึ้นอยู่กับสถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา ชุมชนและสมาคมไทยรามัญที่จะทำหน้าที่ได้เข้มแข็งเพียงใด

สำหรับปัญหาการศึกษาออกโรงเรียน พบว่า ปัญหาของสถาบันครอบครัว คือ ผู้ปกครองไม่ค่อยมีเวลาในการอบรมสั่งสอนหรือใกล้ชิดกับนักเรียน เนื่องจากมีภารกิจมากมายเป็นปัญหาสูงกว่าเรื่องอื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน ทำให้ผู้ปกครองต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด ผู้ปกครองจึงไม่มีเวลาให้กับบุตรหลาน เพราะต้องทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม บางวันทำงานตั้งแต่เช้าและกลับมืด บางวัน กลางวันหยุดงาน กลางคืนต้องทำงาน ทำให้ไม่ค่อยมีเวลาใกล้ชิดกับบุตรหลาน ยิ่งไปกว่านั้น ผู้ปกครองบางคนต้องไปทำงานต่างจังหวัด และปล่อยบุตรหลานให้อยู่กับญาติ พี่น้อง นาน ๆ จึงจะกลับมา ทำให้ไม่มีเวลาใกล้ชิดกับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์¹⁴ ที่กล่าวว่า ในยุคที่ธุรกิจการงานรัดตัวเช่นปัจจุบัน บิดามารดามักทุ่มเวลาส่วนใหญ่ให้กับงานในตำแหน่งหน้าที่ และงานสังคม จึงอาจไม่มีเวลาเหลือให้บุตรธิดาในบางครอบครัวอาจกลายเป็นเรื่องธรรมดาที่บิดา มารดา บุตรธิดา เกือบไม่มีโอกาสพบปะพูดคุยกันในแต่ละวัน หรือแม้แต่วันหยุดงาน

ในด้านปัญหาของสถาบันศาสนาในการให้การศึกษาแก่ประชาชนในชุมชน พบว่า พระสงฆ์มีข้อจำกัดที่สอนได้แต่เด็กผู้ชาย ไม่เหมาะสมที่จะสอนเด็กหญิงเป็นปัญหาสูงกว่าเรื่องอื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพระสงฆ์มอญในวัดบางกระดี่เคร่งครัดในหลักวินัยสงฆ์มาก ดังจะเห็นได้จากการสอนหนังสือมอญ พระจะสอนให้เฉพาะเด็กชายเท่านั้น ปัญหารองลงมาคือ พระสงฆ์จำพรรษาอยู่ประจำส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประกอบกับไม่มีความรู้ทางนักธรรมใด ๆ จึงไม่มั่นใจที่จะให้การอบรมสั่งสอนเด็กชาวมอญ นอกจากนี้พระสงฆ์ยังเห็นว่าสิ่งต่าง ๆ ที่ท่านเทศน์อบรมสั่งสอนนั้นเป็นเรื่องน่าเบื่อหน่ายสำหรับเด็ก นอกจากนี้จะเห็นได้ว่า วัดบางกระดี่เคยเปิดสอนภาษามอญ(ภาษาเขียน) แก่เด็กวัดและพระบวชใหม่ แต่ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา ไม่พบว่ามีการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเด็กชาวมอญให้ความสนใจในการศึกษาในโรงเรียนมากกว่าที่จะเรียนภาษามอญ ซึ่งไม่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ นอกจากนี้พระเจ้าอาวาสวัดก็ชราภาพมาก จึงไม่มีความสามารถที่จะเป็นผู้นำในการสอนเด็กชาวมอญได้

¹⁴ ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, ครอบครัวสลาย : ปัจจัยภายนอกและภายใน" วารสารสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา 1,1 (2525) : 69.

ส่วนพระที่ทอมีความรู้เรื่องภาษามอญก็ให้ความสนใจกับงานด้านอื่นมากกว่า เช่น การ
ดูดวงชะตา และการรักษาโรคโดยวิธีทางไสยศาสตร์ สิ่งเหล่านี้ทำให้การสอน
ภาษามอญในวัดเริ่มหมดไป หรือกระทำไม่สม่ำเสมอ

สำหรับปัญหาของสมาคมไทยรามัญนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการมี
เพียงสมาคมเป็นที่ตั้ง แต่ไม่มีผู้ดำเนินการอย่างจริงจัง จะมีการรวมตัวกันก็เฉพาะใน
เทศกาลสำคัญเท่านั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ชาวมอญหรือแม่แต่ท่านนายกสมาคมเอง
มีงานอื่นจะต้องทำ ทำให้ไม่มีเวลาในการมาอนุรักษ์และส่งเสริมประเพณีมอญอย่าง
จริงจัง

ส่วนปัญหาของสถาบันสื่อมวลชนนั้นเป็นปัญหาน้อย ทั้งนี้เพราะ หมู่บ้าน
บางกระคืออยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร การรับสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น
วิทยุหรือโทรทัศน์เป็นไปอย่างชัดเจนและสะดวก ชาวบ้านบางกระคือส่วนใหญ่จะมีวิทยุและ
โทรทัศน์ไว้ใช้ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ นายวิชัย คงสมนึก¹⁵ พบว่า ชาวมอญหมู่บ้านนี้
เมื่อชายที่คิดได้จะนำเงินส่วนหนึ่งไปทำบุญสร้างวัด และซื้อวิทยุและโทรทัศน์มาเปิด
แข่งกัน หรือถ้าไม่มีเงินก็จะซื้อในระบบผ่อนส่ง โดยเฉพาะวิทยุหรือสเตอริโอ นั้น
ถ้าบ้านใดมีบุตรหลานเป็นวัยรุ่นก็มักจะเปิดดังลั่นได้ยินทั่ว ยิ่งมีงานวัดหรืองานแต่งงาน
จะมีการเปิดเครื่องเสียงแข่งกัน ซึ่งถ้ามองในแง่คลายความเครียดก็พอได้ แต่บางที่
ก็เป็นการรบกวนเพื่อนบ้าน

ในด้านความต้องการการศึกษาออกโรงเรียนนั้น ในด้านการปรับปรุง
คุณภาพชีวิต จากการวิจัยพบว่า นักเรียนและผู้ปกครองต้องการให้มีความรู้ด้านการรักษา
สุขภาพอนามัยมากกว่าเรื่องอื่น ๆ ซึ่งสิ่งนี้เป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ คือ
ต้องการมีความปลอดภัยในชีวิต ส่วนด้านอาชีพนั้น พบว่า นักเรียนและผู้ปกครอง
ต้องการมีความรู้ด้านงานอุตสาหกรรมมากกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากสภาพที่ตั้งของ
หมู่บ้านอยู่ใกล้โรงงานอุตสาหกรรมหลายโรงงาน เช่น โรงงานทำอาหารกระป๋อง
โรงงานซีเมนต์ โรงงานทำหัวแก๊ส ฯลฯ ซึ่งคนในหมู่บ้านส่วนใหญ่จะทำงานในโรงงาน
เหล่านี้ แต่จากการวิจัยสภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนพบว่า โรงเรียนเน้นความรู้

¹⁵สัมภาษณ์ วิชัย คงสมนึก, เจ้าหน้าที่อนามัยแขวงแสมคำ, 23 มิถุนายน 2530.

ทางวิชาการมากกว่าด้านอาชีพ และในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้สนองความต้องการทางอาชีพของท้องถิ่นนั้น จากการสัมภาษณ์ครูโรงเรียนวัดบางกระดี่ พบว่า โรงเรียนไม่ได้เน้นสอนในเรื่องการเตรียมตัวเพื่อทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม โดยให้เหตุผลว่าทางโรงเรียนไม่มีอุปกรณ์การสอนในเรื่องเหล่านี้ อย่างไรก็ตามโรงเรียนน่าจะสอนความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับงานอุตสาหกรรม เช่น การปฏิบัติตนในโรงงานเพื่อความปลอดภัยกับชีวิต เพื่อนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาแล้วไม่ได้เรียนต่อจะได้มีความสามารถในการทำงานในโรงงานเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย ส่วนอาชีพการทำนาทำไร่นั้น ผู้ปกครองและนักเรียนต้องการได้รับความรู้ในระดับน้อย ทั้งนี้เนื่องจากสภาพพื้นที่เป็นดินเค็ม และน้ำเค็ม ทำนาไม่ได้ผล ต้องคอยน้ำจากฝน ถ้าปีใดฝนไม่ตกข้าวก็ไม่ได้ผลดี ทำให้ชาวบ้านเลิกทำนาและหันมาประกอบอาชีพอย่างอื่น สำหรับความรู้เรื่องการเลี้ยงสัตว์นั้น ผู้ปกครองต้องการให้นักเรียนรู้ในระดับน้อยเช่นกัน ทั้งนี้คงได้กล่าวมาแล้วว่า สภาพพื้นที่ในการเลี้ยงสัตว์ไม่มี เพราะบ้านแต่ละหลังปลูกติด ๆ กัน การเลี้ยงสัตว์อาจส่งกลิ่นเหม็นรบกวนเพื่อนบ้าน ประกอบกับการเลี้ยงสัตว์เพื่อฆ่าและขาย โดยเฉพาะหมูและห่านนั้น ชาวมอญถือว่าเป็นบาปมาก จึงไม่ค่อยมีคนเลี้ยง อย่างไรก็ตามปัจจุบันประชาชนเริ่มหันมาประกอบอาชีพเลี้ยงกุ้งกุลาดำ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้ามาให้ความรู้แก่ชาวมอญ เพื่อปรับปรุงอาชีพของชาวมอญบางกระดี่ให้ดียิ่งขึ้น

สำหรับความต้องการรักษาวัฒนธรรมประเพณี พบว่า นักเรียนต้องการให้รักษาประเพณีสงกรานต์ และประเพณีการเข้าพรรษาและออกพรรษาไว้ในระดับมาก ส่วนผู้ปกครองต้องการให้รักษาประเพณีการเข้าพรรษาและออกพรรษาในระดับมาก ทั้งนี้เพราะชาวมอญถือว่าประเพณีสงกรานต์เป็นวันขึ้นปีใหม่ และเป็นประเพณีที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นเวลานาน ในงานสงกรานต์แต่ละปีจะจัดงานฉลองเทศกาลถึง 7 วัน และมีการละเล่นพื้นบ้านมอญด้วย ส่วนประเพณีการเข้าพรรษาและออกพรรษานั้น การที่ชาวมอญต้องการให้รักษาไว้ในระดับมากเพราะ ชาวมอญส่วนใหญ่มีชีวิตที่ผูกพันกับศาสนา และปฏิบัติตามหลักพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัด ในช่วงเข้าพรรษาคณะแก่มักถือศีลที่วัด และบางครั้งจะมีเด็กไปถือศีลด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ เมื่อออกพรรษามักมีการทำบุญถวายน้ำผึ้ง ทำบุญกระยาสาร และมีการแข่งเรือ สำหรับประเพณีที่นักเรียนและ

ผู้ปกครองเห็นว่าควรรักษาไว้น้อยกว่าเรื่องอื่น คือ ความเชื่อเรื่องการนับถือผี และการทำพิธีรำผี ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าความเชื่อเรื่องนี้ โดยเฉพาะการทำพิธีรำผีน่าจะหมดไปในอนาคต ทั้งนี้เพราะผู้ปกครองเริ่มลงเินการเชื่อ เพราะสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการประกอบพิธีแต่ละครั้งเป็นจำนวนมาก ประกอบกับนักเรียนได้รับการศึกษามากขึ้น ทำให้มีเหตุผลในการเลือกเชื่อ นอกจากนี้การคมนาคมสะดวกขึ้น ชาวมอญสามารถไปรับการรักษาในโรงพยาบาลต่าง ๆ ซึ่งมีความเจริญทางการแพทย์สูงได้ และเหตุผลอีกประการหนึ่ง คือ คนมอญมีภาระกิจมากมายในการประกอบอาชีพเพื่อปากท้อง การรำผีต้องใช้เวลาเป็นวัน และต้องรวมคนทั้งตระกูลที่นับถือผีเดียวกัน ทำให้เสียเวลาในการประกอบอาชีพ ความเชื่อเรื่องดังกล่าวจึงน่าจะเริ่มลดลง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับครูและผู้บริหาร

1. เมื่อมีกิจกรรมที่เกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมมอญของหมู่บ้าน ครูและผู้บริหารควรรีความสนใจไปรวมกิจกรรมของหมู่บ้าน เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้านและโรงเรียน

2. ในการจัดการเรียนการสอนควรมีการส่งเสริมความเป็นเอกลักษณ์ของมอญบ้าง ทั้งนี้เพราะโรงเรียนตั้งอยู่ในชุมชนชาวมอญ และชาวมอญก็มีวัฒนธรรมศิลปะ เป็นของตนเองที่น่าสนใจหลายอย่าง เช่น การเล่นสะบ้า ทแยมมอญ ปี่พาทย์มอญ นาฏศิลป์มอญ ฯลฯ แต่การจัดส่งเสริมไม่ควรเป็นการชี้แนะให้เห็นความแตกต่าง แต่ควรเป็นการชี้ให้เห็นถึงความงามของศิลปวัฒนธรรม

3. เนื่องจากสภาพแวดล้อมของหมู่บ้านอยู่ใกล้โรงงานอุตสาหกรรม และชาวมอญในหมู่บ้านส่วนใหญ่เมื่อจบประถมศึกษาและมัธยมศึกษาแล้วนิยมทำงานในโรงงานเหล่านี้ ดังนั้น โรงเรียนควรมีส่วนในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพอาชีพ เพื่อให้ให้นักเรียนได้เตรียมความพร้อมสำหรับการประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรมบ้าง โดยอาจแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในโรงงาน ข้อระมัดระวังในการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น ซึ่งการสอนเรื่องเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์การสอนก็ได้

4. ครูประจำชั้น หรือครูแนะแนวควรวัดพัฒนาการของชาวมอญ รวมทั้งภูมิหลังของนักเรียนในความปกครองของตน เพื่อจะได้มีความเข้าใจในตัวเด็กมากยิ่งขึ้น เมื่อมีปัญหาจะได้เข้าใจและสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้

5. ในการจัดการเรียนการสอนควรมีหลาย ๆ วิธีเพื่อหลีกเลี่ยงความจำเจซ้ำซาก และนักเรียนจะได้ไม่เบื่อหน่าย นอกจากนี้ ควรเชิญบุคคลในชุมชนที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะอย่างมาให้ความรู้แก่นักเรียนในโรงเรียน เช่น เชิญผู้มีความรู้ด้านศิลปะมอญ หรือผู้ชำนาญงานอุตสาหกรรมในชุมชนมาให้ความรู้ในเรื่องพื้นฐานการทำงานแก่นักเรียน เพื่อนักเรียนจะได้ไม่เบื่อหน่ายในการสอนของครูเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ควรพานักเรียนไปทัศนศึกษานอกสถานที่บ้าง เพื่อเด็กจะได้เห็นสิ่งที่แปลกใหม่ และมีความรู้กว้างขวางขึ้น

6. ในการเลือกโปรแกรมเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาของเด็ก ครูแนะแนวและครูประจำชั้นควรมีบทบาทในการชี้แนะให้นักเรียนเลือกโปรแกรมเรียนที่ถูกต้อง กล่าวคือสภาพแวดล้อมของเด็กหรือชุมชนอยู่ใกล้โรงงานอุตสาหกรรม นักเรียนจึงควรได้เลือกเรียนในสายอาชีพมากกว่าที่จะเรียนสายวิชาการ

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. หน่วยงานของทางราชการควรมีส่วนในการให้ความรู้แก่เยาวชนหรือนักเรียนชาวมอญในหมู่บ้านบาง เช่น สำนักสวัสดิการสังคม อาจเข้ามาจัดกิจกรรมในการให้ความรู้ในด้านอาชีพแก่เด็ก เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีพ และการประกอบอาชีพ

2. เนื่องจากอาชีพหลักของชาวมอญส่วนใหญ่ คือ การเย็บจากเพื่อมุ่งหลังคา และเนื่องจากตนจากมีมาก ดังนั้น ควรจะมีการนำจากไปประดิษฐ์หรือสานเป็นสินค้าอื่นบ้าง หน่วยงานราชการควรมีส่วนในการให้ความรู้ในการประดิษฐ์วัสดุจากใบจาก เช่น อาจเข้ามาสอนการทำเสื่อจาก เพื่อส่งเสริมให้ชาวมอญมีรายได้ดีขึ้น

3. ในการเข้าไปให้ความรู้แก่ชาวมอญในหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่ที่เข้าไปควรเข้าใจถึงสภาพความเป็นอยู่ ตลอดจนวัฒนธรรมประเพณีความเชื่อของชาวมอญ เจ้าหน้าที่ควรสร้างความคุ้นเคย และสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นก่อน เพื่อชาวมอญจะยินยอมรับสิ่งที่เจ้าหน้าที่มาสอนให้

4. ในการเข้าไปให้ความรู้แก่ชาวมอญบางกระดี่ หรือเมื่อเจ้าหน้าที่เข้าไปปฏิบัติงาน ควรเข้าไปอย่างสม่ำเสมอ มิฉะนั้นชาวบ้านอาจเบื่อหน่าย ทำให้การให้ความรู้ไม่ไ้ผล และเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อกันทั้งผู้รับและผู้ให้

5. ในการจัดกิจกรรมใด ๆ ควรให้ตรงกับความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งก่อนที่จะไปให้ความรู้ควรสำรวจความต้องการของผู้เรียนก่อนว่าเขาต้องการในสิ่งนั้น ๆ หรือไม่ เพื่อจะไม่เกิดปัญหาเมื่อไปสอนแล้วไม่มีผู้มาเรียน ซึ่งปัจจุบันชาวมอญในหมู่บ้านกำลังหันมาประกอบอาชีพทำนาปลูกข้าว เจ้าหน้าที่ควรเข้าไปให้ความรู้ในเรื่องนี้

6. ในฐานะที่วัดเป็นสถาบันหนึ่งในหมู่บ้าน วัดควรมีบทบาทในการอบรมสั่งสอนเยาวชนให้มากกว่านี้ไม่ว่าจะเป็นการอนุรักษ์ประเพณีมอญ หรือวัฒนธรรม ตลอดจนศีลธรรม โดยอาจเข้าร่วมกับทางโรงเรียนในการเข้าไปอบรมสั่งสอนเด็กในโรงเรียน

7. เนื่องจากปัจจุบัน สื่อมวลชนได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ของเด็กมาก ซึ่งสื่อมวลชนโดยเฉพาะโทรทัศน์ให้ทั้งสาระประโยชน์และโทษ ดังนั้น ผู้ปกครองจึงควรช่วยพิจารณาในการเลือกดูรายการต่าง ๆ ของเด็ก เพื่อเด็กจะได้รับสิ่งที่ดี

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพการศึกษา ปัญหา และความต้องการการศึกษาของนักเรียนชั้น ป.6 ที่เป็นชาวมอญในโรงเรียนวัดบางกระดี่ และผลการวิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจอีกหลายประการ โดยที่การวิจัยครั้งนี้ไม่ได้มีวัตถุประสงค์ที่ศึกษารอบคลุมไปถึงเรื่องดังกล่าว ผู้วิจัยจึงใคร่ขอเสนอแนะในการทำวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชาวมอญ ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาสภาพการศึกษา ปัญหา และความต้องการการศึกษาของชาวมอญ โดยศึกษาจากกลุ่มประชากรทั้งประเทศ เพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของชาวมอญทั่วไป

2. เนื่องจากงานวิจัยนี้ไม่ได้เน้นการศึกษาวัฒนธรรมประเพณีมอญ ดังนั้นควรมีการศึกษาดังเรื่องเหล่านี้โดยละเอียดและลึกซึ้ง เพื่อจะได้เข้าใจวิถีชีวิตของชาวมอญ